

25 DE NOVEMBRO,
DÍA INTERNACIONAL PARA A ELIMINACIÓN DA VIOLENCIA SOBRE A MULLER

AS MULLERES TEMOS NOME
FRONTE Á VIOLENCIA CONTRA AS MULLERES
IGUALDADE E TOLERANCIA CERO

SECRETARÍA DE IGUALDADE UGT - GALICIA

25 Novembro 2021

A PANDEMIA AGRAVOU A VIOLENCIA DE XÉNERO NA PARELLA E EXPARELLA. OS DATOS DA VIOLENCIA DE XÉNERO NAS SÚAS MÚLTIPLES EXPRESIÓNS SON ALARMANTES

No Día Internacional da Eliminación da Violencia contra a Muller, desde UGT, reiteramos unha vez máis a nosa **máis rotunda condena e repulsa contra todos os actos de violencia contra as mulleres e moi especialmente contra os máis brutais e dramáticos**, como son os asasinatos das mulleres e os seus fillos e fillas, a mans das súas parellas e exparellas e que constitúen unha das manifestacións máis brutais e repugnantes da violencia contra as mulleres.

En España, segundo os datos do Observatorio Estatal contra la Violencia de Género, entre o 1 de xaneiro de 2003 e o 13 de outubro de 2021, eran xa 1.116 as mulleres que foron asasinadas en España por violencia de xénero a mans das súas parellas ou exparellas. En Galicia foron 65 as asasinadas a data de elaboración deste informe (**a día de hoxe, cos datos a 22 de novembro de 2021, son xa 66 as mulleres asasinadas en Galicia**).

Desde o 1 de xaneiro de 2021 até o 13 de outubro de 2021 foron asasinadas 36 mulleres e este nefasto e dramático dato desgraciadamente cambia mentres elaboramos este informe porque a cifra non para de crecer a medida que transcorren os días. En Galicia este ano foi asasinada 1 muller.

Desde UGT insistimos na necesidade de **redobrar os esforzos na loita contra a violencia machista; violencia que en etapas cercanas, lonxe de mellorar, agrávase pola crise derivada do Covid 19**.

Segundo datos aportados pola Delegación del Gobierno para la Violencia de género respecto aos 98 días de confinamento de 2020: recibíronse 29.700 peticións de axuda, un 57,9% máis que non mesmo período do ano anterior; o número de chamadas ao 016 tamén aumentou un 41,4% ata 26.417; incrementouse un 457,9% o número de consultas por correo electrónico, ata 703, e o novo apoio psicolóxico por WhatsApp atendeu 2.580 consultas de contido verificado.

Ademais, como consecuencia das medidas sanitarias adoptadas fronte ao Covid 19, e especialmente debido ao confinamento, ao mesmo tempo que se produciu un incremento da exposición das mulleres ás violencias machistas, reducíronse un 10,31% as denuncias por violencia de xénero na parella ou exparella (case 20.000 denuncias menos), o cómputo de vítimas de violencia de xénero a mans de parellas ou exparellas descendeu un 9,73%, as medidas e ordes de protección diminuíron un 11,94%, e ditáronse 10.000 sentenzas condenatorias menos que no ano anterior, e todo iso non se debeu desgraciadamente a un descenso da violencia machista, senón ás dificultades incrementadas das vítimas para ter autonomía, denunciar e defender os seus dereitos.

2020 pechouse con 47 mulleres asasinadas pola súa parella ou exparella, das que só sete denunciaran, é dicir, menos do 15%. Deses sete casos, en catro os xulgados non acordaran medidas protectoras ou se procedeu ao arquivo, ao acollerse a vítima ao seu dereito a non declarar; noutros dous casos houbo quebrantamento da medida ou pena de afastamento; e no último caso a sentenza xa estaba cumprida. Cos crimes quedaron orfos 28 menores e outros tres foron asasinados. **En Galicia das 4 mulleres asasinadas no ano 2020 e a vítima do ano 2021 ningunha denunciara.**

É por iso que consideramos imprescindible, entre outras cousas, que desde as Administracións públicas se prioricen as actuacións fronte á violencia machista e se destinen os recursos e servizos necesarios para unha prevención e atención integral efectiva que poida garantir ás mulleres a súa seguridade, autonomía, unha vida en liberdade e igualdade e o pleno exercicio dos seus dereitos.

As mulleres, ademais de sufrir a violencia de xénero de parellas ou exparellas sofren outras múltiples formas de violencia. Os datos de violencia machista en calquera das súas modalidades son moi alarmantes.

A Macroencuesta sobre violencia contra la mujer de 2019, publicada en 2020 pola Delegación del Gobierno contra la Violencia de Género, pon de manifesto o terrible alcance da **violencia que sofren as mulleres, polo feito de ser mulleres.**

Os datos da Macroencuesta de 2019 sinalan que 1 de cada 2 mulleres (57,3%) residentes en España de 16 ou máis anos, sufriron violencia ao longo das súas vidas, e que 1 de cada 5 (19,8%) sufrírona nos últimos 12 meses, sendo as mulleres novas as que a padecen en maior medida (o 71,2% das mulleres de 16 a 24 anos e o 68,3% das mulleres de 25 a 34 anos sufriron algún tipo de violencia ao longo das súas vidas, e o 42,1% das que teñen 65 ou máis anos).

En Galicia un 33,3% das mulleres manifestaron sufrir violencia total (física, sexual, emocional, control, económica, medo) dalgunha parella ao longo da súa vida.

Polo que respecta á violencia física, o 21,5% das mulleres sufriron violencia física ao longo da vida por parte de calquera persoa (parella actual, parellas pasadas ou persoas coas que non se mantivo unha relación de parella), e o 1,7% de mulleres nos últimos 12 meses.

En canto á violencia sexual, o 99,6% das mulleres que sufriron este tipo de violencia sufrírona por parte dun agresor home.

En Galicia un 16,2% das mulleres manifestaron ter violencia física e/ou sexual dalgunha parella ao longo da súa vida.

O informe sinala que o 13,7% das mulleres sufriu este tipo de violencia ao longo da súa vida, procedente de “calquera persoa” (parella actual, parellas pasadas ou persoas coas que non se mantivo unha relación de parella), e o 1,8% de mulleres nos últimos 12 meses. O 6,5% de mulleres sufriron violencia sexual nalgún momento das súas vidas dalgunha persoa coa que non manteñen nin mantiveron unha relación de parella, e o 0,5% nos últimos 12 meses.

Do total de mulleres que sufriu violencia sexual fora da parella, o 21,6% refire que o agresor foi un familiar home, o 49,0% un amigo ou coñecido home e o 39,1% di que o agresor foi un home descoñecido. Á hora de interpretar estes resultados, hai que ter en conta que engloban o conxunto de agresións sexuais, desde unha violación a un tocamento.

Un 2,2% do total de mulleres de 16 ou máis anos residentes en España foron violadas algunha vez na súa vida.

En relación coa violencia sexual colectiva, o 12,4% das mulleres que sufriron violencia sexual fora da parella di que nalgunha das agresións sexuais participou máis dunha persoa.

En Galicia un 6.4% das mulleres sufriron violencia sexual fora da parella ao longo da súa vida.

Polo que respecta á violencia psicolóxica, segundo a Macroencuesta, a violencia psicolóxica é unha das máis prevaletentes no ámbito da parella ou exparella. Segundo os datos obtidos na citada Macroencuesta de 2019, padeceron este tipo de violencia un 24,2% das mulleres, porcentaxe que aumentou 2 puntos respecto a os datos da Macroencuesta realizada en 2015. Este tipo de violencia faría referencia a insultos, humillacións diante doutras persoas ou ameazas verbais con inflixir dano sobre a vítima.

En Galicia un 24,1% das mulleres padeceron violencia psicolóxica emocional dalgunha parella ao longo da súa vida e un 27,6% padeceron violencia psicolóxica de control dalgunha parella o longo da súa vida.

En canto á violencia económica, segundo a Macroencuesta de 2019, o 12% de mulleres de 16 anos ou máis que teñen ou tiveron parella sufrirían violencia económica, fronte unha porcentaxe do 11,2% na Macroencuesta de 2015. **En Galicia un 14,1% das mulleres sufriron violencia económica dalgunha parella ao longo da súa vida.**

Por último en canto ao acoso sexual, segundo os datos recolleitos na Macroencuesta de 2019 o 40,4% de mulleres de 16 anos ou máis residentes en España sufriu acoso sexual ao longo da súa vida; desa porcentaxe, o 75% afirma experimentalo máis dunha vez. **En Galicia un 35,7% das mulleres sufriron acoso sexual ao longo da súa vida.**

En canto ao acoso reiterado ou stalking, que a Macroencuesta define como “comportamentos realizados por unha mesma persoa de forma repetida de forma que causaron medo, ansiedade ou angustia: chamadas telefónicas obscenas, ameazantes, molestas ou silenciosas, que á muller seguíronlle ou espiado, que lle danaran

intencionadamente cousas súas ou lle fixeran propostas inapropiadas na internet ou en redes sociais”, un 15,2% de mulleres experimentárono, e case o 60% delas sufriuno cunha frecuencia semanal ou diaria. **En Galicia un 17,9% da mulleres tiveron ao longo da súa vida acoso reiterado.**

Así mesmo, a memoria da Fiscalía Xeral do Estado de 2020, publicado en 2021 recolle que en 2020 dos procedementos iniciados por trata de persoas, a maioría son por explotación sexual (aínda que non debe restarse importancia aos de explotación laboral), e que das vítimas deste tipo de trata (de explotación sexual), un 95% eran mulleres e case a metade (48%) atopábase en situación de grave risco.

A VIOLENCIA DE XÉNERO A MANS DE PARELLAS E EXPARELLAS EN ESPAÑA

1.1. Os asasinatos de mulleres por violencia machista.

Segundo os datos da Delegación do Goberno contra a Violencia de Xénero, entre o 1 de xaneiro de 2003 e o 13 de outubro de 2021, 1.116 mulleres foran xa asasinadas por violencia de xénero a mans das súas parellas ou exparellas en España.

Cada unha desas mulleres ten un nome, unha vida, unha familia e o seu asasinato por violencia machista non pode ser tolerado pola nosa sociedade.

En 2020 houbo 47 mulleres e 3 menores asasinados como consecuencia deste tipo de violencia de xénero, deixando ademais 28 menores orfos. **En Galicia foron 4 mulleres asasinadas deixando un orfo.**

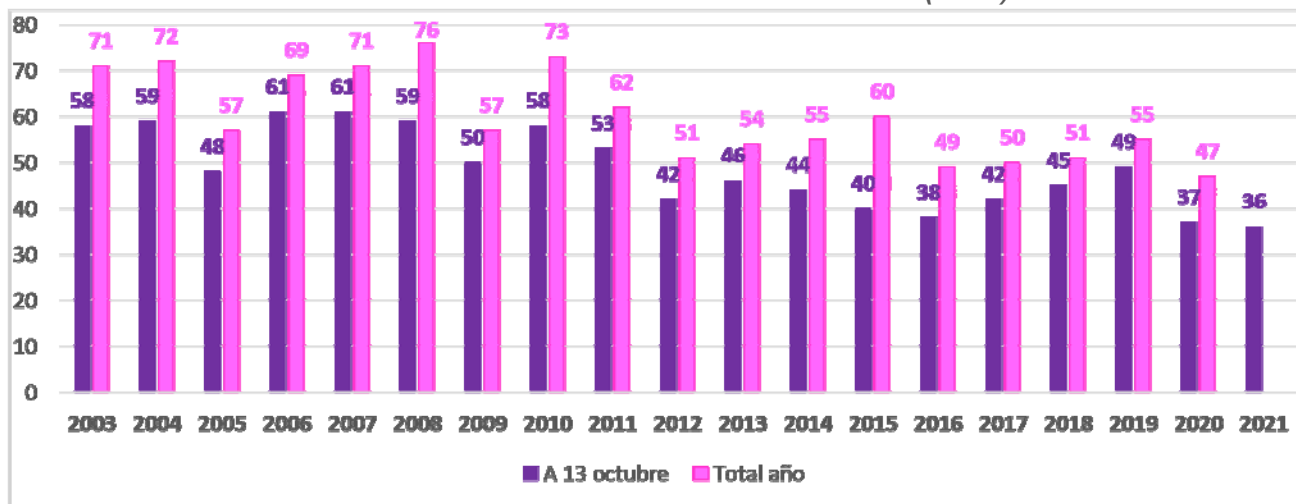
En 2021, a situación non é máis esperanzadora, pois ao 13 de outubro, son xa 36 as mulleres vítimas mortais da violencia machista, 5 os menores asasinados e 21 os menores que quedaron orfos no que vai de ano ata esa data. **En Galicia 1 muller foi asasinada en setembro de 2021.**

Na comparativa desde 2003 ata 2020, obsérvase un incremento de feminicidios en 2019 respecto de 2018, 2017 e 2016, aínda que os datos poñen de manifesto unha tendencia moi lixeiramente descendente, aínda que oscilante desde 2008, en que se produciron 76 feminicidios e desde 2010 con 73 asasinatos machistas.

En 2020 o número de mulleres asasinadas por violencia de xénero descendeu levemente respecto de 2019. En canto aos datos ao 13 de outubro de 2021 respecto dos de outubro de 2020, son similares, polo que non podemos facer aínda unha valoración de tendencia á baixa en 2021.

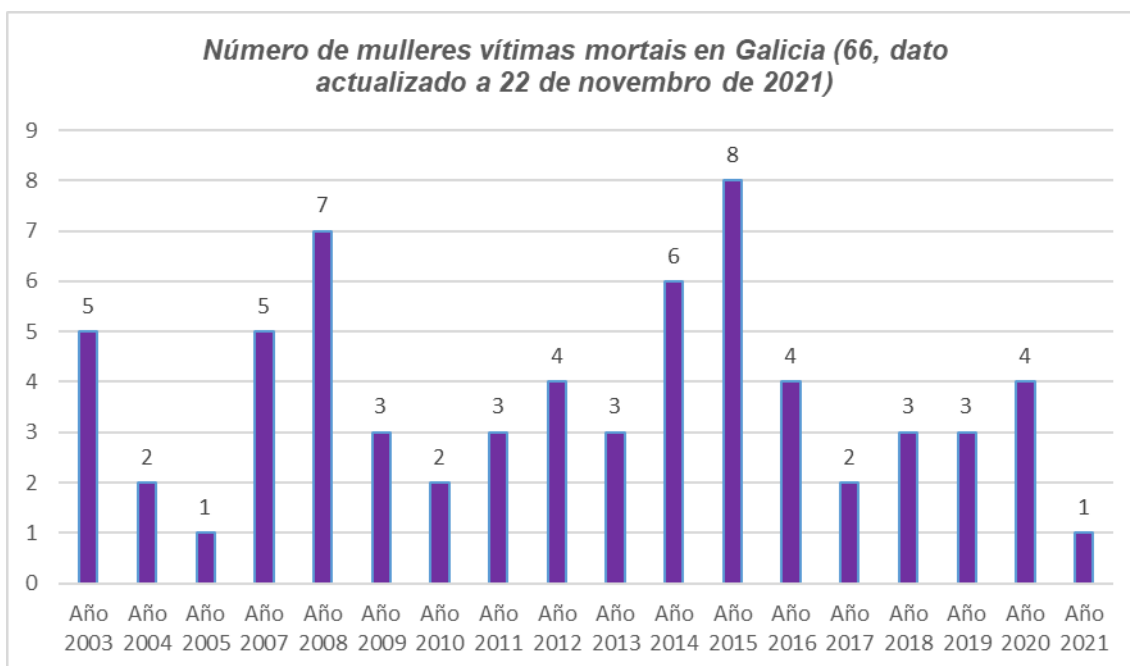
Total mulleres vítimas mortais

Do 1 de xaneiro de 2003 ao 13 de outubro de 2021 (1.116)

Fonte: Delegación del Gobierno para la Violencia de Género

Número de mulleres vítimas mortais en Galicia (66, dato actualizado a 22 de novembro de 2021)

1.2. Mulleres asasinadas por violencia machista por Comunidades Autónomas.

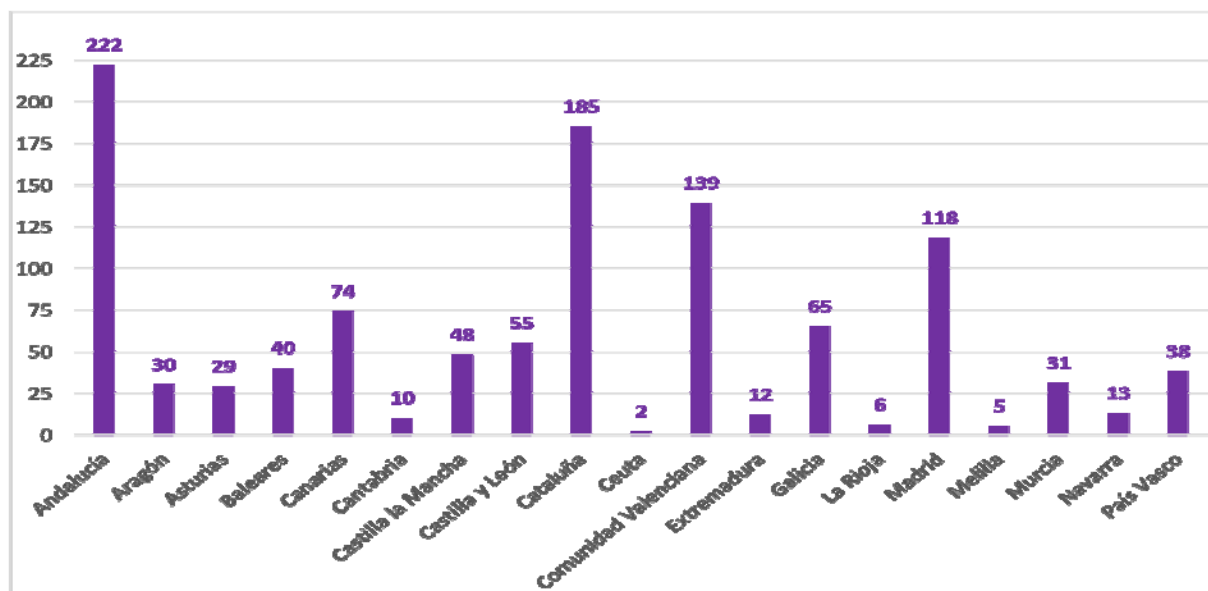
En relación cos datos por Comunidades Autónomas, desde o 1 de xaneiro de 2003 ata o 13 de outubro de 2021, o maior número de mulleres asasinadas a mans das súas parellas ou

exparellas rexístrase en Andalucía (222), seguida de Cataluña (185), Comunidade Valenciana (139), e Comunidade de Madrid (118).

As que presentan un número menor de mulleres asasinadas por violencia de xénero nese mesmo período de tempo son Ceuta (2), Melilla (5), A Rioxa (6), Cantabria (10), Extremadura (12) e Navarra (13) O resto de Comunidades atópanse entre 74 e 29 vítimas; Canarias (74), Galicia (65), Castela e León (55), Castela a Mancha (48), Illas Baleares (40), País Vasco (38), Murcia (31), Aragón, (30), Asturias (29).

Total mulleres vítimas mortais por comunidades autónomas

Do 1 de xaneiro de 2003 ao 13 de outubro de 2021

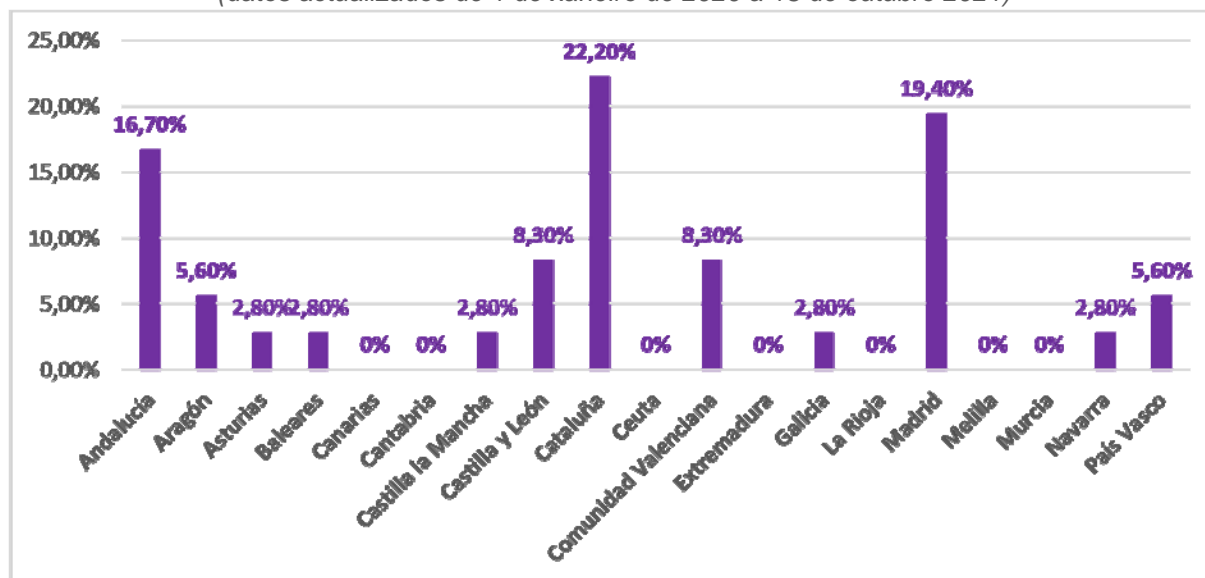
Fonte: Delegación del Gobierno para la Violencia de Género

En 2021, desde o 1 de xaneiro ata o 13 de outubro, das 36 mulleres asasinadas a mans das súas parellas ou exparellas, a porcentaxe máis alta atópase en Cataluña cun 22,2%, seguido de Madrid cun 19,4%, Andalucía cun 16,7%, Castela e León e Comunidade Valenciana con 8,3%, País Vasco e Aragón cun 5,6%, e Asturias, Baleares, Castela A Mancha, Galicia e Navarra cun 2,8%.

Ao 13 de outubro de 2021, desde o 1 de xaneiro de 2021, Canarias, Cantabria, Extremadura, Murcia, A Rioxa, Ceuta e Melilla non contan con ningunha vítima mortal de violencia machista a mans de parellas ou exparellas.

Mulleres vítimas mortais por violencia de xénero en España por CCAA en 2021
(datos actualizados de 1 de xaneiro de 2020 a 13 de outubro 2021)

Fonte: Delegación del Gobierno para Violencia de Género

1.3. Denuncias e Víctimas de violencia de xénero das súas parellas ou exparellas.

As medidas adoptadas en 2020 fronte á crise sanitaria por Covid 19, especialmente as de confinamento, incrementaron as dificultades das vítimas de violencia de xénero para denunciar aos seus agresores e tiveron un efecto directo no descenso dun 10,31% do número de denuncias e dun 9,73% no número de vítimas por violencia machista das súas parellas ou exparellas en 2020 respecto de 2019. No segundo trimestre de 2021 volveu incrementarse o número de vítimas e denuncias, alcanzando niveis pre-pandemia.

- **Denuncias 2020**

De acordo aos datos que recolle o Informe Anual sobre Violencia de Género 2020 do Consejo General del Poder Judicial, en **2020 presentáronse 150.785** denuncias por violencia de xénero a mans das súas parellas ou exparellas, o que representa un descenso dun 10,31% respecto de 2019 (168.110 denuncias).

No ano 2020 en Galicia presentáronse 6.078 denuncias, menos que en 2019 (6.551). No que levamos de ano 2021 (datos primeiro semestre) levamos 3.083 denuncias o que supón un aumento con respecto ao mesmo semestre do ano anterior, afectado polo confinamento, 197 denuncias máis neste primeiro semestre, o 6.82% de aumento.

Compartimos co Observatorio contra a Violencia de Xénero, que este descenso debeuse á crise sanitaria derivada do Covid 19, e especialmente, aos meses de confinamento, de forma que un dato que aparentemente podería cualificarse de positivo, non o é, xa que devandito descenso non se corresponde cun descenso real do número de casos de violencia machista, senón que tan só pon de manifesto as dificultades incrementadas que as vítimas tiveron durante a crise sanitaria para denunciar aos agresores.

Por riba hai que ter en conta que en períodos distintos e anteriores á crise sanitaria constatouse que só unha baixa porcentaxe das mulleres que sofren violencia da súa parella ou exparella presentan denuncia, de maneira que as denuncias que chegan aos Xulgados son só unha pequena parte do número de agresións por violencia de xénero que acontecen na vida real dentro do ámbito da parella ou exparella.

Segundo os datos recollidos na última Macroencuesta de Violencia contra a Muller de 2019, do Ministerio de Igualdade, tan só o 21,7% das mulleres que sufriron algún tipo de violencia de xénero dalgunha parella actual ou pasada denunciou (a propia muller ou outra persoa ou institución) na policía ou no xulgado.

Entre os motivos para non denunciar, a Macroencuesta de Violencia contra a Muller de 2019 do Ministerio de Igualdade, pon de manifesto que moitas mulleres que sofren violencia de xénero non o denuncian por non considerar que os feitos fosen o suficientemente graves ou non darlle importancia e crer que podían resolvelo soas, por medo ao agresor e ás represalias do mesmo, por vergoña, por sentirse culpables, por descoñecemento, polos fillos, por temor a que non lles cresen, ou por carecer de medios económicos propios, entre as principais causas.

Ademais os estudos e enquisas revelan que as mulleres que sofren violencia de xénero tardan moito tempo en pedir axuda e a miúdo fano en situacións límite. O estudo publicado pola Delegación do Goberno para a Violencia de Xénero, realizado pola Fundación Igual a Igual, sobre esta materia, conclúe que as vítimas tardan unha media de 8 anos e 8 meses en contar a súa situación aos traballadores e traballadoras dos servizos que en cada comunidade autónoma existen para dar apoio e asesoramento, ou ben en interpoñer unha denuncia. Entre as causas que impiden ou atrasan a posta en coñecemento ou denuncia, destacan o medo ao agresor, así como crer que podían resolver o problema soas, o medo ao procedemento xudicial e a falta de recursos económicos propios.

- **Vítimas 2020** (casos que se tramitaron que non foron arquivados ou sobreseídos).

De acordo aos datos que recolle o Informe Anual sobre Violencia de Xénero 2020 do Consello Xeral do Poder Xudicial, en 2020 rexistrouse un descenso do número de vítimas do

9,73%, descendendo ata 145.731, respecto de 2019, no que se cifraron en 161.434. Os motivos deste descenso son correlativos ao descenso no número de denuncias polo confinamento que xa comentamos con anterioridade.

- **Denuncias e vítimas no segundo trimestre de 2021**

As denuncias presentadas entre abril e xuño de 2021 foron 40.721 un 17,8% máis con respecto ás 34.580 presentadas un ano antes; mentres que o número de vítimas, 40.168 no segundo trimestre de 2021, son un 20,4% máis que no mesmo período de 2020, 33.342.

Este incremento reflicte claramente o impacto que a crise do Covid 19 tivo en 2020.

1.4. Ordes e medidas de protección.

O número de ordes e medidas de protección solicitadas, incoadas polos Xulgados de Violencia contra a Muller, diminuíron un 11,94% en 2020 polo Covid 19, mentres que no segundo trimestre de 2021 incrementouse nun 9,6% respecto do mesmo período en 2020.

En 2020 incoáronse un total de 35.860 solicitudes de ordes de protección e medidas de seguridade do art. 544 Ter e Bis da Lei de Axuizamento Criminal, o que supoñen 4.860 menos que no ano 2019 no que ascenderon a 40.720.

O efecto da crise do Covid 19 supuxo así pois un descenso no número de ordes de protección solicitadas incoadas en 2020 respecto de 2019, que se cifra nunha baixada dun 11,94%.

Este descenso supón unha ruptura da tendencia á alza na incoación de ordes solicitadas de protección que viña experimentando desde 2015 ata 2019. Desde 2015, no que se solicitaron 36.292 ordes, a cifra foi ascendendo lentamente ata alcanzar a cifra de 40.720 en 2019.

O descenso producido en 2020 ten unha relación directa coa pandemia e co descenso no número de denuncias, cuxa corrección á alza viuse reflectida xa no segundo trimestre de 2021, o que se solicitaron 11.098 ordes de protección, e que supón un 9,6% máis que no mesmo período de 2020.

A porcentaxe de ordes e medidas inadmitidas, acordadas e denegadas polos Xulgados de Violencia contra a Muller, mantívose proporcional á porcentaxe de 2019 sen variacións relevantes, mentres que no segundo trimestre de 2021 a porcentaxe das ordes e medidas acordadas, experimentaron un 8,9% respecto do mesmo período en 2020.

Do total das ordes e medidas solicitadas que foron incoadas en 2020 polos Xulgados de Violencia contra a Muller, foron inadmitidas a trámite 0,7%, acordadas ou adoptadas un 70,5% e denegadas un 28,8%, o que non supón unha variación significativa respecto de 2019, no que do total de ordes e medidas solicitadas incoadas polos Xulgados de Violencia contra a Muller foron inadmitidas 0,9%, adoptadas un 70,4% e denegadas un 28,7%.

Cabe destacar en canto ás ordes de protección acordadas durante o segundo trimestre de 2021, que estas ascenderon ata 7.969, alcanzando un 8,9% máis que no ano 2020 no

mesmo período. Esa cifra representa o 71,8 % do total de solicitudes incoadas durante ese período.

En canto á cociente de solicitudes de ordes de protección por cada 100 mulleres vítimas de violencia de xénero a nivel nacional, en 2020 situouse nun 24,6%, descendendo respecto de 2019 no que dita cociente situouse no 25,2%

1.5. Datos por Comunidades Autónomas: Denuncias presentadas; Mulleres Víctimas VG das súas parellas ou exparellas; Taxa de mulleres vítimas de VG por cada 10.000 mulleres e ratio de solicitudes de ordes de protección por cada 100 mulleres vítimas de VG.

A taxa de mulleres vítimas de violencia de xénero das súas parellas ou exparellas, por cada 10.000 mulleres, alcanzou en 2020 de media nacional o 60,2%, o que supón un descenso respecto 2019 no que se situou nun 67,3%.

Devandito descenso foi consecuencia do covid 19 e o menor número de denuncias presentadas durante o 2020 pola devandita razón.

Nas CC. AA., en 2020, superando a mencionada taxa nacional do 60,2%, atópanse Illas Baleares (93,8%), Comunidade Valenciana (81,5%), Canarias (80,5%), Murcia (79,5%), Andalucía (67,9%) e Madrid (61,8%).

As taxas máis baixas preséntanas Castela e León (39%), Aragón (40,2%), Extremadura (41,4%) e Galicia (43,3%).

A cociente de solicitudes de ordes de protección por cada 100 mulleres vítimas de violencia de xénero en 2020 foi dun 24,6% de media nacional, o que supuxo un descenso respecto de 2019, no que se alcanzou a cifra dun 25,2%.

En 2020, por encima da media nacional, esta cociente é de 33,1% en Galicia, 32,4% na Rioxa, 30% en Castela e León e Extremadura, 29,1% en Castela A Mancha, 28% en Asturias, 27,8% en Aragón, 26,8% en Andalucía, 25,1% en Canarias.

O cociente máis baixa por baixo da media nacional corresponde a País Vasco, cun 10,6% e Cantabria con 17,1%, ás que lle seguen Murcia cun 21%, Illas Baleares cun 21,4%, Navarra con 21,7, Comunidade Valenciana con 22,8%, Madrid con 23,4%, Cataluña cun 24%.

Denuncias presentadas Mulleres víctimas de violencia de xénero sobre as denuncias recibidas
Taxa Mulleres víctimas de violencia de xénero por cada 10.000 mulleres
Ratio solicitudes de Ordes protección por cada 100 mulleres víctimas de violencia de xénero

CC.AA.	Denuncias	MVVG	Taxa MVVG/10.000 M Por cada 10.00 Mulleres	Ratio solicitudes Ordes Por cada 100 MVVG
Andalucía	31.401	29.734	67,9	26,8
Aragón	3.277	2.707	40,2	27,8
Asturias	2.650	2.592	48,7	28,0
Baleares	5.838	5.506	93,8	21,4
Canarias	8.926	8.855	80,5	25,1
Cantabria	1.668	1.668	55,5	17,1
Castela e León	4.759	4.744	39,0	30,0
Castela – A Mancha	5.541	5.416	53,0	29,1
Cataluña	19.927	19.648	49,7	24,0
Comunidade Valenciana	21.954	20.897	81,5	22,8
Extremadura	2.262	2.226	41,4	30,0
Galicia	6.097	6.073	43,3	33,1
Madrid	22.463	21.865	61,8	23,4
Murcia	6.103	5.997	79,5	21,0
Navarra	1.796	1.773	53,1	21,7
País Vasco	5.355	5.262	46,1	10,6
A Rioxa	768	768	53 47	32,4
España	150.785	145.731	60,2	24,6

Datos do Informe Anual sobre Violencia de Género 2020 del Consejo General del Poder Judicial

1.6. Datos por Comunidades Autónomas: porcentaxe de ordes de protección e medidas de seguridade incoadas, inadmitidas, adoptadas e denegadas polos Xulgados de Violencia sobre a Muller.

Algunhas das CC. AA. presentan variacións en 2020 na porcentaxe mentres que a nivel nacional a media non experimenta un cambio significativo.

Segundo datos do Consello Xeral do Poder Xudicial, en 2020 en España, incoáronse por parte dos Xulgados de Violencia contra a Muller 35.860 ordes de protección e seguridade das vítimas dos arts. 544 ter e 544 bis, das que se inadmitiron un 0,7%, foron adoptadas o 70,5% e denegadas o 28,8%.

En comparación con 2019, no que foron inadmitidas un 0,9%, adoptadas un 70,4% e denegadas un 28,7%, os datos reflicten que devanditas porcentaxes non variaron significativamente.

Por CC. AA., en 2020, as que presentan unha maior porcentaxe de Ordenes e Medidas de protección e seguridade adoptadas polos Xulgados de Violencia contra a Muller, por encima da media, son a Comunidade Valenciana cun 86% (en 2019 foi de 87%), a Rioxa cun 85% (en 2019 foi dun 86%), Murcia cun 85% (en 2019 foi dun 85%), seguidas de Illas Baleares cun 82% (en 2019 foi dun 80%), Aragón cun 80% (en 2019 foi dun 84%), Andalucía cun 80% (en 2019 foi dun 78%), Castela e León cun 78% (en 2019 foi do 75%), Asturias cun 77% (en 2019 foi dun 75%) Castela A Mancha cun 75% (en 2019 foi dun 74%), Extremadura cun 75% (en 2019 foi dun 76%) e Canarias cun 72% (en 2019 foi dun 62%).

O resto atópanse por baixo da media nacional (71%), sendo Cataluña cun 49% (en 2019 52%) e Madrid, cun 52% (en 2019, 54%), as que presentan as porcentaxes máis baixas, seguidas de País Vasco cun 56% (en 2019 foi dun 63%), Cantabria cun 59% (en 2019 foi dun 59% tamén), Galicia cun 64% (en 2019 foi dun 66%), e Navarra cun 70% (en 2019 foi dun 78%).

As que presentan unha maior variación á baixa, superior a dous puntos, de 2020 respecto a 2019, son Navarra que pasa dun 78% en 2019 a un 70% en 2020, País Vasco, que pasa dun 63% en 2019 a un 56% en 2020, Cataluña que pasa dun 52% en 2019 a un 49% en 2020, e Aragón que pasa dun 84% en 2019 a un 80% en 2019.

Ao contrario que nas anteriores, a que presenta unha maior variación á alza, é Canarias que pasa dun 62% en 2019, a un 72% en 2020, seguida de Castela e León que pasa dun 75% en 2019 a un 78% en 2020.

Soben dous puntos en 2020 respecto de 2019, Andalucía, que pasa dun 78% a un 80%, Asturias que pasa dun 75% a un 77%, Illas Baleares que pasa dun 80% a un 82%.

Baixan dous puntos, Galicia pasando de 66% en 2019 a 64% en 2020, e Madrid, de 54% a 52%

A un punto de diferenza queda Castela A Mancha que sobe un punto, pasando do 74% en 2019 a un 75% en 2020.

Baixa un punto Comunidade Valenciana, que pasa de 87% en 2019 a 86% en 2020, Extremadura que pasa de 76% a 75%, e A Rioxa que pasa de 86% en 2019 a un 85% en 2020.

Mantéñense sen variacións na porcentaxe Cantabria cun 59% e Murcia cun 85%.

Ordes de Protección e Medidas de protección e seguridade das vítimas dos artigos 544 ter e 544 bis por Comunidades Autónomas

CC.AA.	Incoadas 2020/2019	Inadmitidas 2020/2019	%	Resoltas Adoptadas % 2020/2019	Resoltas Denegadas % 2020/2019
Andalucía	7.978/8.480	28/81	0/1	6.372/6.587 80/78	1.578/1.812 20/21
Aragón	752/1.014	2/4	0/0	598/853 80/84	152/157 20/15
Asturias	726/896	0/0	0/0	559/676 77/75	167/220 23/25
Baleares	1.179/1.268	0/0	0/0	966/1020 82/80	213/248 18/20
Canarias	2.225/2467	46/47	2/2	1.608/1.540 72/62	571/881 26/36
Cantabria	285/279	1/0	0/0	168/166 59/59	116/113 41/41
Castela e León	1.425/1.530	4/1	0/0	1.106/1.146 78/75	315/383 22/25
Castela - A Mancha	1578/1.885	3/1	0/0	11.181/400 75/74	394/484 25/26
Cataluña	4.711/5.550	37/88	1/2	2.298/2.893 49/52	2.376/2.569 50/46
Comunidade Valenciana	4.755/5.564	65/39	1/1	4.097/4.853 86/87	593/672 12/12
Extremadura	667/848	14/0	2/0	500/644 75/76	153/204 23/24
Galicia	2.009/2.022	6/22	0/1	1.291/1.335 64/66	712/665 35/33
Madrid	5.119/5.873	25/36	0/1	2.686/3.192 52/54	2.408/2.645 47/45
Murcia	1.257/1.589	1/0	0/0	1.063/1.347 85/85	193/242 15/15
Navarra	385/393	0/0	0/0	269/305 70/78	116/88 30/22
País Vasco	560/834	10/42	2/5	316/528 56/63	234/264 42/32
A Rioxa	249/228	0/0	0/0	211/197 85/86	38/31 15/14
España	35.860/40.720	242/361	0,7/0,9	25.289/28.682 70,5/70,4	10.329/11.678 28,8/28,7

Datos do Informe Anual sobre Violencia de Género 2020 y 2019 do Consejo General del Poder Judicial

1.7. Sentencias condenatorias.

O total de sentenzas ditadas no ámbito da violencia de xénero en 2020, foron 41. 568, das que condenatorias foron 30.347, alcanzando o 73,01% sobre o total, o que supón un incremento respecto do ano anterior no que se situaban no 70,54% das sentenzas.

Con todo e a pesar deste incremento, os efectos da crise derivada polo Covid 19, fixéronse sentir tamén no número de sentenzas en 2020, xa que en 2019 ditáronse 51.790 sentenzas,

procedentes dos Xulgados de Violencia da Muller, Xulgados do Penal e Audiencias Provinciais, o que supón máis de 10.000 sentenzas menos en 2020 que en 2019.

GALICIA	2019	2020	Evolución
DENUNCIAS RECIBIDAS - TOTAL	6.604	6.097	-7,7%
Incoadas	2.022	2.009	-0,6%
Inadmitidas	22	6	-72,7%
Adoptadas	1.335	1.291	-3,3%
Denegadas	665	712	7,1%
	2019	2020	Evolución
Sentencias Condenatorias	662	634	-4,2%
Sentencias Absolutorias	136	113	-16,9%
Sobreseimentos libres	77	87	13,0%
Sobreseimentos provisionais	2.566	2.406	-6,2%
Elevación	1.019	995	-2,4%
Outras	677	651	-3,8%
Porcentaxe Sentencias Condenatorias	83,0%	84,9%	2,3%
Porcentaxe Terminación por Sobreseimento provisional	97,1%	96,5%	-0,6%

1.8. En 2020, menos do 15% das vítimas mortais de violencia de xénero na parella denunciara antes ao seu agresor.

Segundo datos da Fiscalía, en 2020, das 47 mulleres asasinadas a mans das súas parellas ou exparellas, tan só 7 presentaran denuncia previa e só en 3 casos das 7 denuncias, acordáronse medidas de protección e seguridade.

En Galicia ningunha das mulleres asasinadas en 2020 nin a vítima de 2021 denunciaron previamente.

Deses sete casos, en catro os xulgados non acordaran medidas protectoras ou se procedeu ao arquivo, ao acollerse a vítima ao seu dereito a non declarar; noutros dous casos houbo quebrantamento da medida ou pena de afastamento; e no último caso a sentenza xa estaba cumprida. Cos crimes quedaron orfos 28 menores e outros tres foron asasinados.

A porcentaxe de denuncias previas nos casos de mulleres asasinadas mantense máis ou menos proporcional respecto de anos anteriores.

O pasado 26 de outubro de 2020, o Observatorio contra a Violencia Doméstica e de Xénero fixo público un estudo sobre as sentenzas ditadas en 2018 polo Tribunal do Xurado e as Audiencias Provinciais en casos de asasinato e homicidio no ámbito da parella ou ex parella.

O informe recolle que só no 15,4% dos casos de feminicidio de parellas ou exparellas, das sentenzas analizadas de referencia, consta denuncia previa, un dato máis da especialidade dun delito no que con frecuencia a vítima, a diferenza do que ocorre cando se trata doutros tipos penais e a pesar de estar sometida a ataques continuos, non denuncia ao seu agresor.

É preocupante a baixa porcentaxe de denuncias previas nos casos de feminicidio, pero aínda o é máis que nese pouco máis ou menos do 15% produciuse o nefasto resultado a pesar de existir denuncia previa contra o agresor.

Resulta necesario denunciar, alentar e apoiar a que as mulleres vítimas de violencia de xénero denunciaren os feitos, pero tamén resulta imprescindible que se aumenten as garantías de protección de todas as vítimas e de sanción dos agresores, e especialmente cando as mulleres dan o paso de denunciar.

1.9. Impacto da pandemia por Covid 19 en 2020. Valoración da evolución en violencia de xénero de parellas ou exparellas nos últimos anos.

A pandemia tivo un efecto de agravamento da violencia de xénero durante 2020, especialmente durante o período de confinamento. A exposición ao risco de violencia machista incrementouse á vez que a dificultade para denunciar ou protexerse.

Como mostran os datos da Delegación do Goberno para a Violencia de Xénero durante o período dos 98 días de confinamento recibíronse un 57,9% máis de peticións de axuda que en mesmo período do ano anterior; o número de chamadas ao 016 tamén aumentou un 41,4%; incrementouse nun 457,9% o número de consultas por correo electrónico, e o novo apoio psicolóxico por WhatsApp atendeu 2.580 consultas de contido verificado.

Ao mesmo tempo que se producían os mencionados incrementos, descendieron o número de denuncias, vítimas, ordes e medidas de protección, así como o número de sentenzas condenatorias, de forma que en 2020 tivo lugar:

- A tramitación dun 10,31% menos de denuncias nos Xulgados de Violencia sobre a Muller que no ano anterior (17.325 denuncias menos).
- O descenso do cómputo do número de vítimas de violencia de xénero nun 9,73%, aínda que devandito descenso non se corresponde co número real de vítimas, sendo este último moi superior.
- O descenso do número de ordes e medidas de protección nun 11,94%. **En Galicia hai un claro descenso das ordes de protección, de 2.022 en 2019 a 2.009 en 2020. No que levamos de ano 2021 son 896. En Galicia baixan 2 puntos, do 66% ao 64% as ordes resoltas adoptadas.**
- O descenso do número de sentenzas condenatorias a 30.347 respecto de 2019 no que houbo 41.568 sentenzas condenatorias.

Con todo en 2020, no conxunto de España

- A porcentaxe de ordes e medidas de protección mantívose proporcional ao de 2019. En 2020 acordáronse o 70,5% das medidas incoadas solicitadas e en 2019 a porcentaxe foi de 70,4%, ordénelas e medidas denegadas foron dun 28,8% en 2020 e dun 28,7% en 2019 e as inadmitidas foron un 0,7% en 2020 e un 0,9% en 2019.

- A porcentaxe de sentenzas condenatorias dos Xulgados de Violencia sobre a Muller mantense e mesmo se eleva en 2020 respecto de 2019, seguindo a tendencia dos últimos anos nos que de forma lenta e tenue vaise incrementando devandita porcentaxe. En 2020 a porcentaxe de sentenzas condenatorias foi dun 73,01% e en 2019 foi dun 70,54%.

Tendo en conta o conxunto de datos analizados, en 2020 prodúcese un retroceso en violencia de xénero polos efectos que tiveron as medidas adoptadas en 2020 fronte á Covid 19, especialmente durante o confinamento, e que tiveron o seu reflexo nun significativo aumento da exposición a situacións de violencia de xénero, e dun importante descenso nas denuncias, no cómputo do número de vítimas de violencia de xénero, no número de ordes e medidas de protección e no número de sentenzas, aínda que se manteñen as porcentaxes dos indicadores mencionados, e mesmo se incrementan levemente nalgún caso, confirmándose así a tendencia dos últimos anos nos que os avances son moi lentos, tenues e insuficientemente eficaces e efectivos.

Realizando unha valoración da evolución dos indicadores de violencia de xénero de parellas ou exparellas dos últimos anos, consideramos que con excepción de 2020, fóronse incrementando o número de denuncias, con todo o número de sentenzas condenatorias e de ordes e medidas de protección, a pesar de experimentar tamén un lixeiro ascenso, non se incrementaron na mesma proporción.

A iso hai que engadir que tendo en conta que segundo os datos recollidos na última Macroencuesta de Violencia contra a Muller de 2019, do Ministerio de Igualdade, tan só o 21,7% das mulleres que sufriron algún tipo de violencia de xénero dalgunha parella actual ou pasada denunciou, como indicamos anteriormente, que segue habendo unha importante porcentaxe de denegación de ordes e medidas de protección e seguridade, así como de sobresementos ou arquivo de denuncias e de sentenzas absolutorias, atopámonos cunha notable porcentaxe de mulleres vítimas reais de violencia de xénero na parella ou exparella que non aparecen nas estatísticas, así como unha significativa porcentaxe de denuncias que finalmente non acaban con sanción do denunciado e que non se xustifican nin explican por unha denuncia falsa da vítima, que como xa se puxo de manifesto por parte do Ministerio Público, na Memoria da Fiscalía Xeral do Estado 2020, desde 2009, a proporción en relación cos procedementos nos que se ditou sentenza condenatoria por denuncia falsa é insignificante, en concreto é de 0,0074%.

En 2020 interpuxéronse 150.785 denuncias por violencia de xénero e non se demostrou que ningunha delas fose falsa. Segundo os datos achegados pola Fiscalía Xeral do Estado na súa memoria anual de 2020, durante o pasado ano pandémico non houbo ningunha condena por interpoñer denuncias por violencia de xénero que fosen falsas.

No ano 2019 interpuxéronse 168.057 denuncias por violencia de xénero, mentres que só se incoaron 7 causas por denuncia falsa; todas aínda en trámite sen que se formulou o escrito de acusación.

Neste contexto resulta imprescindible garantir ás vítimas unha protección efectiva e unha sentenza condenatoria proporcional á gravidade das agresións que sufrisen.

En canto ás decisións dos Tribunais, a denuncia social de asociacións especializadas que se dedican á defensa dos dereitos das mulleres vítimas de violencia de xénero nos Tribunais, xa puxo de manifesto en distintas ocasións a súa “alarmante preocupación ante as manifestacións de inxustiza patriarcal nas sentenzas e resolucións xudiciais”, que indican que a interpretación na aplicación da norma e os procedementos, levada a cabo polos Tribunais, non sempre está a ser allea aos prexuízos de xénero machistas, deixando ás vítimas nunha absoluta indefensión.

Garantir que os titulares e as titulares dos Xulgados, especialmente os de violencia sobre a muller, estean libre de prexuízos de xénero, é imprescindible.

Por outra banda é necesario tamén que a persecución procesual que moitos agresores levan a cabo en vía xurisdiccional contra as súas vítimas, con denuncias por supostas denuncias falsas ou outras causas, con intención de acosar, intimidar, coaccionar, chantaxear ou anular ás súas vítimas, poida ser neutralizada na vía xurisdiccional e sancionada como reiteración e continuación da violencia exercida contra a vítima. É inadmisíbel que o ordenamento xurídico e o sistema xudicial permita que durante a tramitación xudicial das denuncias por violencia de xénero, as vítimas véxanse sometidas á continuidade e engadido de máis comportamentos de violencia por parte dos agresores. Hai que arbitrar medidas que garantan a protección das vítimas en todos os ámbitos, incluído o procesual.

Algo está a fallar na defensa e protección de mulleres vítimas de violencia de xénero en distintos ámbitos, e o ámbito xudicial non é alleo aos mesmos. A igualdade non chegou plenamente e dunha forma efectiva aos distintos ámbitos da nosa vida social e tampouco aos nosos Tribunais, nin ás nosas institucións, a pesar dos lentos avances que se van logrando.

Desde UGT alentamos á denuncia da violencia de xénero pero tamén a que o sistema garanta unha maior protección e seguridade ás vítimas que dan o paso de denunciar.

Os datos no seu conxunto evidencian que o sistema e as políticas contra a violencia de xénero, e en definitiva o Estado de Dereito, presentan déficits. Estes déficits resultan especialmente graves nos casos de mulleres asasinadas, e máis aínda cando as mulleres asasinadas, confiando na Xustiza, denunciaron, poñéndose de manifesto que a protección das vítimas é insuficiente.

VIOLENCIA E DESIGUALDADE DE XÉNERO VAN UNIDAS

A violencia de xénero socava a igualdade, a liberdade, a dignidade, a saúde, a seguridade, a independencia económica, o desenvolvemento persoal e ata a propia vida das mulleres. Ao mesmo tempo a discriminación e a desigualdade de xénero retroalimenta e mantén a pervivencia da violencia contra as mulleres.

A violencia de xénero implica un exercicio de poder e control sobre a vida das mulleres, para o seu aproveitamento ou destrución, coma se de produtos, materias ou mercadorías se tratase.

En moitas ocasións, a violencia de xénero asóciase a cambios ou intentos de cambio nas relacións de poder dentro dos fogares e as comunidades, especialmente cando as mulleres afástanse ou tentan afastarse dos roles convencionais preestablecidos.

A discriminación e a desigualdade das mulleres, en maior ou menor medida, así como a violencia de xénero, van da man e constitúen un mecanismo para manter o dominio e control das mulleres.

Violencia e desigualdade están intrinsecamente unidas e é por iso que acabar coa desigualdade e coa discriminación das mulleres é prioritario para poder combater a violencia machista.

Neste sentido, unha das pezas fundamentais na loita contra a violencia e a desigualdade de xénero é a independencia económica e neste sentido o emprego xoga un papel esencial para garantir a autonomía económica das mulleres, sen a que resulta máis difícil escapar ou saír das situacións de violencia de xénero.

O acceso ao emprego e a igualdade no ámbito laboral convértense así nun elemento crucial para que as mulleres poidan exercer a liberdade e igualdade coa que deben contar e para poder combater a violencia machista á que poidan estar sometidas.

2.1. O emprego é esencial e imprescindible para combater a violencia de xénero. É necesario mellorar e lograr a Inserción laboral e o emprego de calidade para as vítimas de violencia de xénero.

Aínda que é certo que a violencia de xénero dáse en todos os estratos económicos e socioculturais, e que as estatísticas oficiais non recollen datos sobre a relación existente entre o desemprego e a violencia de xénero, é evidente que existe unha estreita conexión entre ambos indicadores.

No marco do Proxecto WeGo! da Unión Europea (2016-2018) (Women Economic Independence & Growth Opportunity), que se levou a cabo en diversos centros de varios países europeos, entre os que se atopa España, analizáronse os datos relacionados coa situación económica das mulleres que sobreviviron á violencia de xénero, a partir das experiencias nos devanditos centros.

A conclusión á que se chegou tras analizar todos estes datos é que as mulleres cun nivel baixo de independencia económica son máis proclives a sufrir violencia económica (o 56.5% fronte o 44.2%), violencia sexual (20.6% fronte o 11.6%) e abusos psicolóxicos (97.6% fronte a 93.7%). Ademais detectouse que estas mulleres sofren abusos por períodos de tempo superiores aos cinco anos.

Na maior parte dos casos o maltratador é a súa parella (41,7%) ou exparella (48,7%). O período no que as mulleres foron maltratadas foi longo: o 23,7% foron maltratadas entre 5 e 10 anos e o 26,5% durante máis de 10 anos. Se o maltratador é o marido/parella, o período de malos tratos durou máis: neste caso, o 27% das mulleres sufrírono entre 5 e 10 anos mentres que o 32,7% durante máis de 10 anos.

A maioría das mulleres recibiron unha boa educación: o 38,8% estudaron o bacharelato e o 22,7% delas teñen estudos superiores. O 38,6% teñen estudos elementais.

O informe destaca como a independencia económica é un elemento crucial: o 82,5% das mulleres que sufriron violencia son pouco independentes economicamente, fronte ao 17,5% que teñen un gran nivel de independencia económica. O 40,9% teñen traballo mentres que o 59,1% están desempregadas. Só o 13,3% das mulleres viven nunha casa que é da súa propiedade e o 14,8% comparten a propiedade coa súa parella. O 73,7% teñen fillos ao seu cargo.

O 53% das mulleres sofren distintos tipos de abuso, non teñen acceso aos ingresos da familia ou non poden dispoñer libremente do diñeiro ou declaran que os seus gastos son controlados. Algunhas non saben canto diñeiro entra na casa e a outras non se lles permite buscar traballo.

O informe sinala tamén que o 71% das vítimas destaca o desemprego e as situacións de precariedade como os principais freos para denunciar.

Así mesmo, segundo o Informe da Fundación Adecco sobre violencia de xénero, publicado en 2019, con datos de 2018, baseado nunha mostra de enquisas a vítimas de violencia de xénero, pon de manifesto que, a pesar de que non existe un perfil sociodemográfico de muller vítima, xa que nos atopamos cun problema social que se dá por igual en todos os estratos económicos e socioculturais, un 65,8% das enquisadas manifesta atoparse en situación de desemprego no momento que comeza a sufrir violencia de xénero. Só o 34,2% tiña un emprego nese instante.

Así mesmo, 6 de cada 10 mulleres vítimas cre que de ter un posto de traballo no momento en que se produciu a situación de violencia, todo sería diferente. O Informe destaca que o emprego pode converterse en parte da solución. É unha ferramenta para romper o vínculo coa parella e poder empezar de cero. De feito, o 66,7% asegura que o emprego lle ha axudado a superar a situación de violencia.

Así mesmo, o Informe recolle que das vítimas enquisadas que sofren violencia de xénero, atópase en situación de desemprego, contorna ao 61% e destas, a metade está en situación de paro de longa duración. Doutra banda, do 19,8% das enquisadas que ten un emprego,

case o 70% leva menos de 1 ano co posto de traballo. Ademais, só un 30,6% leva máis de 2 anos.

A precariedade económica (72,3%) e a baixa autoestima (56,3%) son dúas das situacións coas que máis senten identificadas. O 85% atopa dificultades para chegar a fin de mes.

O Informe de 2020 da mesma Fundación recolle que a maioría das desempregadas vítimas ve precisamente no emprego un aliado para recuperar as rendas da súa vida e superar a situación de violencia de xénero. Así o refiren o 95% das enquisadas, fronte a un 5% que non considera que o emprego repercuta neste sentido.

Desde UGT consideramos que a inserción laboral das mulleres que son vítimas de violencia de xénero debería estar garantida de forma efectiva. É necesario que as políticas públicas adopten medidas áxiles, efectivas, e suficientes para lograr este fin.

Tendo en conta o imprescindible que resulta a inserción e o mantemento do emprego para as mulleres que sofren violencia de xénero, que asegure a súa autonomía como instrumento fundamental para saír das situacións de violencia de xénero, é necesario analizar se as medidas adoptadas ata o momento para o logro deste obxectivo están a funcionar o suficientemente ben ou presentan déficits.

Por desgraza, os datos oficiais poñen en evidencia que as medidas implantadas ata o de agora presentan importantes déficits para garantir a consecución do obxectivo que se pretende.

A Lei Orgánica 1/2004, do 28 de decembro, de Medidas de Protección Integral contra a Violencia de Xénero estableceu unha serie de medidas protectoras orientadas a facilitar a independencia económica e a autonomía persoal da muller maltratada a través de dúas liñas de actuación: por unha banda, as accións dirixidas á asistencia e protección das traballadoras que sofren violencia de xénero, e por outra, as accións encamiñadas á inserción laboral/profesional destas mulleres. Esta Lei establece a creación de programas de acción específicos orientados a estas vítimas de violencia de xénero que están inscritas como demandantes de emprego, tanto para a consecución de emprego por conta allea como ao autoemprego.

En relación coas medidas laborais de apoio ás vítimas de violencia de xénero, garantidas pola Lei Orgánica 1/2004, do 28 de decembro de Protección Integral contra a Violencia de Xénero, e o Real Decreto 1917/2008, do 21 de novembro, relativa á inserción sociolaboral para mulleres vítimas de violencia de xénero, atópanse as relativas ao incentivo ás empresas que contraten ás mesmas, así como o dereito para suspender ou extinguir a relación laboral con dereito a percepción de prestacións por desemprego.

En canto á inserción laboral das vítimas de violencia de xénero, na actualidade, os incentivos en forma de bonificacións ou reducións de cotizacións ofrecidos polo SEPE, atópanse recollidos na Lei 43/2006, do 29 de decembro, para a mellora do crecemento e do emprego, que establece que no caso de contratación de vítimas de violencia de xénero con contrato temporal, a bonificación anual será de 600 € e se é contrato indefinido, 1.500€.

A O 1/2004, do 28 de decembro, de Medidas de Protección Integral contra a Violencia de Xénero recolle que, no caso de contratos de interinidade para substituír a traballadoras vítimas de violencia de xénero que suspendesen o seu contrato exercitando o seu dereito á mobilidade xeográfica ou cambio de centro de traballo, existe unha bonificación do 100% da cota empresarial á Seguridade Social por continxencias comúns mentres dure a substitución.

2.2. Contratos bonificados vítimas de violencia de xénero

Segundo os datos do portal estatístico da Delegación do Goberno para Violencia de Xénero, en termos absolutos, o total de contratos bonificados por violencia de xénero en 2020 foi de 484, o que supuxo un importantísimo descenso respecto dos dous anos precedentes. En 2019 foi de 1.194 e en 2018 de 1.155, o que supoñía un importante incremento respecto de anos anteriores nos que non se chegou a superar en ningún momento os 878 contratos. A pesar da melloría de 2018 e 2019 respecto a anos anteriores, consideramos que é escasa a repercusión dos devanditos contratos para a inserción laboral de vítimas de violencia. O número de contratos bonificados segue sendo escaso en relación co número de vítimas e a porcentaxe de desemprego que lles afecta, por non mencionar os datos de 2020 cuxa drástica redución debeuse ás medidas de confinamento fronte á pandemia.

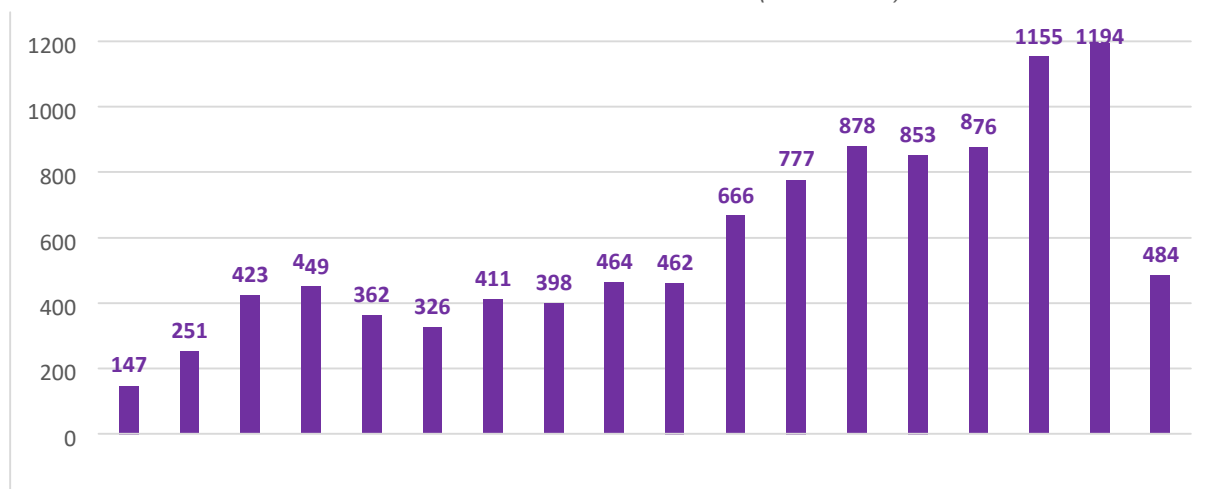
É necesario que se adopten as medidas e políticas necesarias para garantir ás vítimas de violencia de xénero o acceso ao emprego e que este sexa ademais un emprego de calidade. En 2019, dos 1.194 contratos bonificados, 840 foron temporais e 354 indefinidos, é dicir, un 70,35% deste tipo de contratación tivo carácter temporal e só o 29,65% foi indefinido.

En 2020, dos 484 contratos, 345 foron temporais e 139 indefinidos, é dicir 71,28% e 28,72% respectivamente.

Estas cifras indican, que ademais de ser escaso o emprego que se xera con esta medida, trátase de emprego na súa maioría precario.

En canto á evolución destes contratos, como pode verse no gráfico dos contratos bonificados por violencia desde 2003 a 2020, o número deste tipo de contratos tende a aumentar ata a pandemia en 2020, sendo 2018 e 2019 os anos nos que maior aumento rexistrouse respecto a os anteriores, alcanzando a cifra de 1.155 e 1.194 contratos bonificados respectivamente, as maiores desde 2.003, pero aínda insuficiente se se ten en conta o número de vítimas de violencia de xénero con necesidades de emprego. En 2020 prodúcese un descenso pronunciado como efecto das medidas fronte á pandemia.

Número de contratos bonificados (2003-2020)

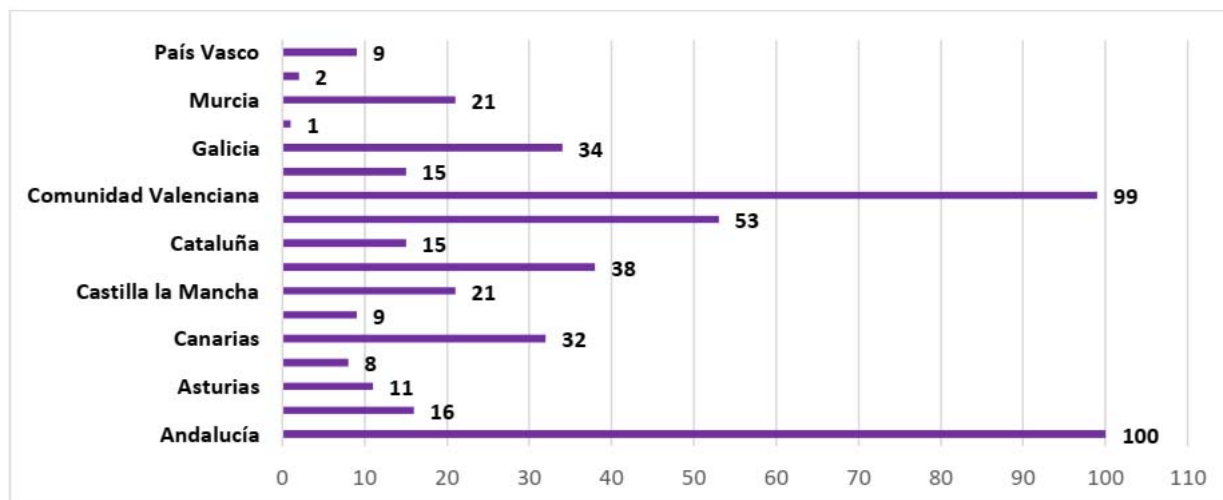
2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020

Evolución número de contratos bonificados por violencia 2003-2020.

Fonte: Portal Estadístico Delegación del Gobierno para la Violencia de Género.

Por Comunidades Autónomas, en 2020, Andalucía, Comunidad Valenciana, e Madrid son as que rexistran un maior número de contratos bonificados por violencia de xénero, sendo os contratos bonificados realizados, 100, 99, e 53 respectivamente. No outro extremo atópanse A Rioxa ou Ceuta sen ningunha contratación ou o dato non consta, e Melilla (1) e Navarra (2) nas que menos contratos bonificados hai.

Número de contratos bonificados por comunidades autónomas en 2020

Número de contratos bonificados por violencia de xénero 2020 por comunidades autónomas.

Fonte: Portal Estadístico Delegación del Gobierno para la Violencia de Género

En Galicia dos 34 contratos bonificados, 23 foron de carácter temporal e nos de substitución foron temporais a totalidade dos asinados. O emprego é moi precario.

ACOSO SEXUAL E ACOSO POR RAZÓN DE SEXO NO TRABALLO

O acoso sexual no traballo e o acoso por razón de sexo, constitúen outra das manifestacións da violencia de xénero que sofren as mulleres, neste caso, no ámbito laboral.

Segundo estudos contra a violencia de xénero, sobre o acoso sexual e acoso por razón de sexo no ámbito laboral en España este tipo de acoso é levado a cabo maioritariamente por homes, na súa maioría por superiores xerárquicos e en menor medida por persoas da mesma categoría profesional.

Segundo o último Informe anual da Inspección de Traballo e Seguridade Social, do que dispoñemos, en 2019, realizáronse 451 actuacións por acoso sexual no traballo, cun resultado de 8 infraccións en acta e 121 persoas traballadoras afectadas, así como 182 actuacións por acoso discriminatorio por razón de sexo, con 4 infraccións e 94 persoas traballadoras afectadas (cun importe de sancións propostas de 42.502 €). Así mesmo recóllese que se realizaron 325 actuacións en materia de protocolos de acoso sexual, con 14 infraccións en acta e 126 persoas traballadoras afectadas. O importe das sancións propostas en materia de acoso sexual incluíndo o acoso discriminatorio por razón de sexo e protocolos de acoso sexual ascendeu a 89.928 €.

En 2018, realizáronse 381 actuacións por acoso sexual no traballo, cun resultado de 4 infraccións en acta, un importe das infraccións de 96.877 Euros e 4 persoas traballadoras afectadas, así como 135 actuacións por acoso discriminatorio por razón de sexo, con 3 infraccións, por importe de 17.502 € e 62 persoas traballadoras afectadas. Así mesmo recóllese que se realizaron 310 actuacións en materia de protocolos de acoso sexual, con 7 infraccións en acta.

Se comparamos cos datos de 2017, nos que se realizaron 460 actuacións por acoso sexual no traballo, cun resultado de 5 infraccións por importe de 18.129 € e 150 persoas traballadoras afectadas, así como 167 actuacións por acoso por razón de sexo, con 3 infraccións, un importe das infraccións de 53.002 €; e 103 persoas traballadoras afectadas, observamos que en 2018 prodúcese unha diminución das actuacións respecto de 2017.

Con todo os datos da Inspección de Traballo non reflicten a realidade da extensión deste problema na contorna laboral, nin son representativas do mesmo, cuxa existencia é amplamente superada.

O Estudo de Violencia de xénero contra as mulleres 2014, da Axencia de Dereitos Fundamentais da UE, recolle que o 90% das vítimas de acoso sexual son mulleres e que un terzo do acoso sexual contra as mulleres prodúcese no traballo.

Tanto o acoso sexual, como o acoso por razón de sexo (ou acoso sexista), están prohibidos no ámbito laboral na UE, e na nosa normativa interna a Lei Orgánica 3/2007 para a igualdade efectiva de mulleres e homes recolle tanto a súa definición como a súa prohibición. Pola súa banda o Código penal tipifica como delito o acoso sexual no seu art.

184, aínda que non recolle o acoso por razón de sexo. Tamén a Lei de Infraccións e Sancións na Orde Social regula e sanciona o acoso sexual e o acoso por razón de sexo como unha infracción moi grave no ámbito laboral (art.8.13).

A Lei 3/2007 de igualdade efectiva, establece no seu art. 7 que, sen prexuízo do establecido no Código penal, para os efectos desta Lei, constitúe acoso sexual calquera comportamento, verbal ou físico, de natureza sexual que teña o propósito ou produza o efecto de atentar contra a dignidade dunha persoa, en particular cando se crea unha contorna intimidatoria, degradante ou ofensiva. Así mesmo recolle que constitúe acoso por razón de sexo calquera comportamento realizado en función do sexo dunha persoa, co propósito ou o efecto de atentar contra a súa dignidade e de crear unha contorna intimidatorio, degradante ou ofensivo, e que se considerarán en todo caso discriminatorios o acoso sexual e o acoso por razón de sexo. Engade tamén que o condicionamento dun dereito ou dunha expectativa de dereito á aceptación dunha situación constitutiva de acoso sexual ou de acoso por razón de sexo considerárase tamén acto de discriminación por razón de sexo.

A pesar diso, o acoso sexual e o acoso sexista é un fenómeno habitual, normalizado e moi estendido, e tal e como pon de manifesto a recente Resolución do Parlamento Europeo, do 11 de setembro de 2018, sobre as medidas para previr e combater o acoso sexual e psicolóxico no lugar de traballo, “nos espazos públicos e na vida política da Unión, un gran número de casos de acoso sexual non chega a denunciarse como consecuencia da escasa sensibilización social respecto diso, o medo ao despedimento, a dificultade para conseguir probas, unhas insuficientes canles de denuncia, seguimento e protección da vítimas e a normalización da violencia.”

Esta Resolución sinala así mesmo que, moi a miúdo, denunciar casos de acoso sexual no traballo, pode conducir ao despedimento ou ao illamento da vítima no lugar de traballo, e que esta forma de violencia contra as mulleres no traballo, ademais de contribuír á súa expulsión do mercado laboral, ten graves repercusións físicas, sexuais, emocionais e psicolóxicas para as vítimas, constituíndo unha violación das liberdades fundamentais.

Segundo o Informe “A violencia e o acoso laboral en Europa 2015, da Fundación Eurofound (Fundación Europea para a mellora das Condicións de Vida e o Traballo), en España denúncianse só o 8% dos casos de mobbing (no que se engloban todas as formas de acoso no traballo e non de forma específica o acoso sexual e o acoso por razón de xénero que sofren de forma abrumadoramente maioritariamente as mulleres), mentres que a media europea é do 14,9%.

En España, a pesar de que non contamos con datos oficiais sobre acoso sexual e acoso por razón de sexo no traballo, segundo a Macroencuesta de Violencia contra a Muller 2019, publicada pola Delegación do Goberno contra a violencia de Xénero en 2020, o 98,2% das mulleres que sufriron acoso sexual experimentárono por parte dun agresor home, e destas, o 17,3% tivo lugar na contorna laboral.

Tendo en conta o conxunto de datos cos que contamos, podemos afirmar que o acoso sexual e o acoso por razón de sexo, a pesar de ser un grave problema de gran magnitude, atópase aínda moi invisibilizado e rara e escasamente sancionado.

As vítimas teñen grandes dificultades para expresar e comunicar o problema, e aínda máis para denunciálo. Temen expoñerse a represalias e acabar perdendo o emprego, de forma que sofren o acoso pero en moitísimos casos non o denuncian.

Por outra banda a dificultade de proba en vía xudicial, tanto na xurisdición laboral como na penal, fai que as vítimas non contan coa seguridade necesaria para decidir facer valer os seus dereitos nos Tribunais. As resolucións xudiciais de condena son escasas e a protección penal ten lugar só en casos moi graves de acoso sexual. Ademais o acoso por razón de sexo non se atopa recollido no Código penal; regulación que consideramos que debería incluírse no mesmo e que inexplicablemente non ten o mesmo tratamento que o acoso sexual no marco penal da nosa lexislación.

A Macroencuesta da Delegación do Goberno contra a Violencia de Xénero recolle uns moi escasos datos sobre acoso sexual no traballo e non distingue en caso de acoso discriminatorio por razón de sexo, sen profundar na análise deste tipo de violencia de xénero; déficits estes que non contribúen á loita contra este fenómeno e o seu tratamento específico.

Tendo en conta a Resolución do Parlamento Europeo, do 11 de setembro de 2018, sobre acoso sexual e psicolóxico no traballo, consideramos necesario que desde o Goberno arbiñense os mecanismos adecuados para que se garanta a recompilación sistemática de datos, desagregados por sexo, sector ou actividade, ocupación, idade, etc., sobre os casos de acoso sexual e acoso por razón de sexo, incluídos os casos deste tipo de acoso a través das novas tecnoloxías, a escala nacional, de CC. AA. e local.

Contar con estes datos é moi importante para loitar contra as formas de violencia no traballo, pero resulta ademais imprescindible para atallar as devanditas condutas canto antes naquelas ocupacións nas que as mulleres están especialmente expostas á violencia, como ocorre co traballo doméstico no noso país ou coas traballadoras máis afectadas pola precariedade laboral con contratos temporais, a tempo parcial, en prácticas, etc.

Neste sentido reivindicamos a ratificación, aínda pendente, do Convenio 189 da OIT, de 2011, sobre as traballadoras e os traballadores domésticos, e que no seu art. 5 establece que o Estado membro “deberá adoptar medidas para asegurar que os traballadores domésticos gocen dunha protección efectiva contra toda forma de abuso, acoso e violencia”.

Consideramos imprescindible, que se poñan en marcha políticas activas e eficaces que preveñan e combatan calquera forma de violencia contra as mulleres, incluídos o acoso sexual e o acoso sexista, aos que a maioría das mulleres poden estar expostas no lugar de traballo, destacando a necesidade urxente de establecer un tratamento normativo integral

contra a violencia de xénero no que se recolla tamén o acoso sexual e o acoso por razón de sexo no traballo.

Así mesmo é necesario que no marco do dialogo social adóptense medidas para previr e combater a violencia, e en concreto o acoso sexual e o acoso sexista no traballo, prestando especial atención ao uso das novas tecnoloxías, mediante o establecemento de medidas preventivas, de información exhaustiva e cursos de formación, actuacións de sensibilización e de forma especialmente importante, mediante a implantación nas empresas de protocolos de actuación contra o acoso sexual e o acoso sexista, nos que se recollan procedementos eficaces, transparentes e confidenciais para xestionar as denuncias, así como sancións duras e disuasorias para os agresores, e apoio ás empresas e os sindicatos para que elaboren plans de acción a fin de aplicar todas estas medidas.

Desde o noso punto de vista o desexable sería que a implantación dos devanditos protocolos e o resto de medidas mencionadas chegasen a “todas as empresas” da man da Negociación Colectiva e froito do consenso no marco do dialogo social.

Así mesmo, e tendo en conta a mesma Resolución do Parlamento Europeo, solicitamos do Goberno que se poñan en marcha mecanismos de financiamento apropiados e adecuados para os programas e as accións de loita contra o acoso sexual e o acoso sexista ás mulleres no traballo, incluído o realizado a través do uso das novas tecnoloxías e dos instrumentos postos ao dispor da innovación.

Solicitamos igualmente a aceleración da ratificación do Convenio 190 da OIT, sobre a violencia e o acoso.

Desde UGT levamos moitos anos realizando cursos de formación dos nosos delegados e delegadas nesta materia co fin de que poidan informar e asistir aos traballadores e traballadoras respecto diso, que poidan negociar coas empresas medidas e protocolos de actuación fronte ao acoso sexual e o acoso por razón de sexo para a súa implantación e posta en marcha, e exercer actuacións de control e denuncia contra as devanditas situacións.

Neste sentido hai que lembrar que a Lei de Igualdade de 2007, ademais de definir tanto o acoso sexual como o acoso por razón de sexo, recolle, tras a reforma operada polo RD Lei 6/2019, do 1 de marzo, a prevención dos devanditos comportamentos como unha das materias para incluír obrigatoriamente nos diagnósticos dos plans de igualdade e no contido dos mesmos, por conseguinte. Así mesmo recolle a obrigaón das empresas de establecer medidas dirixidas a previr e evitar este tipo violencia, sinalando que poderán adoptar ditas medidas, que deberán negociarse cos representantes dos traballadores, tales como a elaboración e difusión de códigos de boas prácticas, a realización de campañas informativas ou accións de formación.

Para UGT, a pesar de que estamos a traballar duro para tentar que os protocolos de prevención e eliminación do acoso sexual e o acoso por razón de sexo nas empresas

convértanse nunha realidade desde a negociación colectiva, non sempre logramos que dita negociación acabe en éxito e a duras penas podemos chegar ao ámbito daquelas pequenas e medianas empresas que non ten representación sindical, ou que non contan coa obrigaón de negociar plans de igualdade, polo que entendemos que a normativa legal debería ser máis taxativa e precisa, establecendo o carácter obrigatorio en todas as empresas da implantación específica de protocolos de acoso sexual e acoso por razón de sexo negociados coa representación legal dos traballadores e traballadoras, así como a formación obrigatoria para todos os empregados e cargos directivos nas empresas, e operadores implicados no control e sanción deste tipo de violencia en ámbito laboral.

Así mesmo entendemos que é necesario un enfoque integral da violencia no lugar do traballo, o endurecemento das sancións deste tipo de comportamentos, o resarcimento adecuado do dano ás vítimas, a eliminación de trabas que dificultan a denuncia e a proba en vía xurisdiccional e a ratificación, aínda pendente, como xa mencionamos con anterioridade, dos Convenios 190 e 189 da OIT, que permita o tratamento específico da problemática da violencia e o acoso nos lugares de traballo, que defina un conxunto fundamental de principios que sustenten un enfoque inclusivo e integrado para a súa erradicación, e que proporcione orientacións sobre como se han de aplicar estes principios.

Por outra banda, hai que lembrar que é necesario que o acoso sexual e o acoso por razón de sexo inclúan nunha regulación integral contra a violencia de xénero en cumprimento do disposto no Convenio de Istambul, no que se establece que “As Partes adoptarán as medidas legislativas e doutro tipo necesarias para previr todas as formas de violencia incluídas no ámbito de aplicación do presente Convenio por toda persoa física ou xurídica”.

CIBER VIOLENCIA E DISCURSO DE ODIO ONLINE CONTRA AS MULLERES.

A Macroencuesta de Violencia Contra a Muller 2019, publicada pola Delegación do Goberno contra a Violencia de Xénero, recolle que, do total de mulleres de 16 ou máis anos residentes en España, o 15,2% sufriu stalking (mensaxes non desexadas, obscenos, ameazantes ou molestos...) nalgún momento da súa vida.

A Guía Informativa sobre ciberviolencias e delitos de odio por razón de xénero da Federación de Mulleres Progresistas e Ministerio de Sanidade, Consumo e Benestar Social, de 2020, a partir dunha mostra a nivel nacional, composta por 267 participantes desde os 16 anos, baseadas na experiencia persoal vivida como fonte principal de información para a comprensión do fenómeno, recolle un posible perfil de cibervictimización: a idade (o 48% das mulleres teñen unha idade comprendida entre os 25 a 45 anos), ter conciencia de que autodefinirse como feminista en redes aumenta o risco de sufrir ciberacoso (71%), e percibir a Rede Social de Twitter como a máis violenta (63%), o que coincide con diversas

investigacións que indican que está dentro das máis utilizadas para exercer ciberviolencia e que é a protagonista con relación aos temas de igualdade e comunicación política.

A Guía recolle tamén que 1 de cada 10 mulleres foron vítimas de violencias por internet, o 23% das vítimas tivo que cambiar de correo electrónico e/ou teléfono, o 74% nunca denunciou á policía, nin sequera nos casos máis graves de acoso (Axencia dos Dereitos Fundamentais da Unión Europea (FRA, 2014), un 73% das mulleres víronse expostas ou experimentaron algún tipo de tipo de violencia en liña, sendo considerada como grave o 18%, o que “equivale a uns 9 millóns” de vítimas (ONU Mulleres, 2015), un 98,9% das mulleres con presenza no novo espazo público dixital sufriu polo menos un tipo de violencia en liña e 9 de cada 10 vítimas destas violencias non denuncian (Informe “As ciberviolencias machistas”, Grupo Antígona).

O estudo publicado polo Parlamento Europeo en 2018 sobre Cyber violencia e discurso de odio en liña contra as mulleres, sinala que” as mulleres tamén están ameazadas de forma abrupta pola violencia no mundo dixital” e que, como xa mencionamos anteriormente, “o 20% das mulleres novas da Unión Europea sufriron acoso sexual cibernético (cyber sexual harassment) e o 14% das mulleres sufriron acoso cibernético (cyber stalking) desde a idade de 15 anos. O discurso de odio ilegal en liña que apunta á identidade de xénero é, ata o día de hoxe, equivalente ao 3.1% dos informes en plataformas da internet”.

A investigación mostra que as mulleres están a ser especificamente atacadas pola violencia cibernética e que as mulleres novas están particularmente ameazadas polo acoso sexual e o acoso sexista.

Sinala así mesmo que “a natureza non regulada das plataformas de redes sociais e outros espazos en liña, que é a base do seu crecemento, aumenta os riscos para as mulleres de ser vítimas. A desigualdade de xénero sistémica, así como outros factores de identidade e vulnerabilidades que se cruzan, sintan un terreo fértil para que os perpetradores ameacen e maltraten ás mulleres”, e que “ a desigualdade de xénero no sector tecnolóxico tamén repercute nas plataformas e os algoritmos non son inmunes aos rumbos de xénero e poden contribuir a crear " tecnoculturas" tóxicas, onde o anonimato, a mentalidade de acoso e a permanencia de datos daniños en liña levan ás mulleres para ser re- victimizadas constantemente”.

Resulta evidente que froito do desenvolvemento das novas tecnoloxías cambiaron as formas de comunicación e interacción e que as novas ferramentas coas que contamos para iso son empregadas masivamente polas novas xeracións.

Con todo a violencia de xénero segue presente e esténdese tamén a través destas novas formas de comunicación. Estamos a asistir a unha revolución tecnolóxica e ao cambio xeracional continuo, pero a violencia de xénero continua e non para porque a desigualdade séguese mantendo. Cambiou forma pero non o fondo. As novas formas de comunicación reflicten a realidade social.

A pesar de que tanto Nacións Unidas, como o Consello de Europa e as institucións da Unión europea recoñecen a existencia da ciber violencia e o discurso de odio en liña contra as mulleres, aínda non contamos con definicións aceptadas conxuntamente sobre as diversas formas de violencia en liña nin un instrumento xurídico na UE específico para combatela, aínda que o Parlamento Europeo pediu xa o recoñecemento da ciberviolencia e o discurso de odio contra as mulleres, a través de diferentes resolucións, e o Regulamento Xeral de Protección de Datos da UE, adoptado recentemente, así como as Directivas de Comercio Electrónico, e de Dereitos de Vítimas, Tráfico e Explotación Sexual de Nenos, poden cubrir algunhas cuestións sobre estas formas de violencia.

No noso Código penal típicase como delito (art. 197.7) a difusión, revelación ou cesión a terceiros, sen autorización da persoa afectada, de imaxes ou gravacións daquela, que obtivese con anuencia, cando a divulgación menoscabe gravemente a intimidade persoal desa persoa (sexinting). A Lei castigará a quen gravase unha imaxe íntima con consentimento da persoa afectada e difúndao sen consentimento, pero tamén a quen reciba imaxes doutra persoa e difúndaas.

En relación coa violencia no ámbito laboral exercida a través das novas tecnoloxías, hai que sinalar en primeiro lugar que tampouco contamos con datos oficiais respecto diso pero sabemos que é unha práctica que se vai estendendo cada vez en maior medida e que a gravidade dos seus efectos é exponencial pola gran capacidade de difusión e de rapidez coa que se poden viralizar determinados contidos constitutivos de violencia de xénero no ámbito laboral.

O ciberacoso sexual e/ou por razón de xénero comprende calquera comportamento realizado a través das tecnoloxías da información en función do xénero dunha persoa ou que sexa de índole sexual non desexado e que teña por obxecto atentarse contra a dignidade da persoa ou crearlle unha contorna hostil, intimidatorio, degradante, humillante, ofensivo ou molesto ou que produza ese efecto.

Con independencia de que o Código penal pode ser aplicado tamén nos supostos nos que o delito se produza no ámbito laboral, sería necesario contar cunha regulación máis específica nesta materia no ámbito laboral.

Respecto diso hai que sinalar que contamos cun importante instrumento normativo polo que se establece a obriga de negociar plans de igualdade e adoptar medidas (protocolos) fronte ao acoso sexual e acoso por razón de sexo derivado da Lei de Igualdade de 2007 e o RD de 2019 en materia de igualdade e o seu posterior desenvolvemento en 2020 a través do correspondente regulamento (de Plans de Igualdade).

O desenvolvemento de protocolos fronte ao acoso sexual e acoso por razón de sexo dentro do marco da negociación colectiva dos plans de igualdade constitúe unha excelente vía para a incorporación das actuacións protocolarias que debe seguirse na empresa fronte ao ciberacoso sexual e por razón de sexo.

Así mesmo hai que lembrar que desde finais do 2019 contamos tamén cun novo instrumento contra a violencia de xénero na contorna laboral exercida a través das novas tecnoloxías e en concreto en relación cos datos que se difundiron ilexítimamente na devandito contorna, especialmente en caso de imaxes, vídeos ou audios con datos sensibles.

Devandito instrumento concrétase nun Protocolo Xeral de Actuación que asinaron o Ministerio de Traballo, Migracións e Seguridade Social (MITRAMISS) e a Axencia Española de Protección de Datos (AEPD) para a atención de persoas nestes casos.

No devandito Protocolo sinálase que “as mulleres ven especialmente afectadas por estes fenómenos de violencia en liña, sufrindo como consecuencia danos físicos, psicolóxicos e económicos.” E que, “a gravación e difusión de imaxes persoais é un dos instrumentos máis utilizados nos casos de acoso, tanto na contorna laboral como o escolar e de acoso sexual a menores.”

Devandito Protocolo prevé reforzar as canles de información e as accións formativas, ao obxecto de previr e poder detectar aqueles casos que presenten indicios de vulneración en materia de protección de datos, de forma que cando se detecten, informaríase á persoa afectada acerca das infraccións que persegue a AEPD e sobre como presentar reclamación canto antes a fin de minimizar a difusión dos contidos na internet e evitar un prexuízo maior.

Establece especificamente na súa cláusula primeira que o Protocolo ten por obxecto articular a colaboración entre o MTMSS e a AEPD, para a realización de cantas actuacións contribúan á prevención e sensibilización fronte a actos de violencia contra a persoa traballadora, e particularmente en casos de violencia sobre a muller sempre que exista conexión ou se produza con ocasión do traballo, que se produciron pola difusión a través de Internet, especialmente en caso de imaxes, vídeos ou audios con datos sensibles, así como a incrementar a eficacia das medidas de atención adoptadas nestes supostos.

O Protocolo ten tamén por obxecto converterse nun instrumento que impulse o coñecemento e a difusión entre as organizacións empresariais e sindicais, das responsabilidades penais, civís, laborais, e de Seguridade Social, e administrativas deste tipo de comportamentos, co obxectivo último de mellorar o grao de concienciación de todos - os empregados, empregadores e representantes dos traballadores- sobre este grave problema, así como de fomento da difusión sobre os medios para facer fronte a estas situacións, entre as que se atopa a de presentar reclamación ante a AEPD.

Cabe destacar por último do mencionado Protocolo que no mesmo prevese que o MITRAMISS impulse, no marco do dialogo social, a elaboración e a adopción dun protocolo específico de actuación no suposto de acoso dixital.

En canto á depuración de responsabilidades fronte aos ilícitos do ciberacoso sexual ou por razón de sexo hai que sinalar que cando as liberdades da cidadanía dixital exércense

de forma inadecuada causando graves danos persoais, sociais e/ou discriminatorios a través dos novos espazos tecnolóxicos, estes convértense nunha ferramenta perigosa que pode estender de forma inmediata e fulminante condutas delituosas, violentas e discriminatorias e é neses casos nos que as institucións (como a policía, a fiscalía, a Axencia de Protección de Datos ...) deben actuar para sancionar e eliminar tales condutas.

Esta responsabilidade institucional non debe con todo substituír nin obviar a responsabilidade das empresas cando as mencionadas condutas dixitais se realícen asociadas ás relacións de traballo. É responsabilidade das empresas abordar este novo reto introducíndoo no sistema de xestión preventiva de riscos laborais e nos mecanismos antidiscriminatorios de xénero a través da negociación colectiva de protocolos contra o acoso sexual e o acoso por razón de sexo e dos plans de igualdade nas empresas.

O ciberacoso sexual ou ciberacoso por razón de sexo no ámbito laboral non é un fenómeno illado e infrecuente no ámbito laboral e estase estendendo con rapidez. É por iso que consideramos necesario que tamén coa mesma rapidez implantar protocolos de acoso sexual e acoso por razón de sexo nos que se inclúa o ciber acoso de xénero.

Así mesmo, hai que lembrar que se trata de condutas constitutivas de discriminación por razón de sexo no ámbito laboral, prohibidas e sancionadas pola Lei, e que por tanto deben ser obxecto tamén da actuación da autoridade laboral como a Inspección de Traballo e Seguridade Social.

As empresas deben ser conscientes da responsabilidade legal que teñen neste tipo de condutas e que o argumento de que se trata de cuestión persoal allea á empresa, frecuentemente utilizado nos tribunais non serve e non adoita aceptarse nos Tribunais.

O argumento de que son alleas á empresa por realizarse ditas condutas fóra da empresa e a título persoal cando existe unha conexión laboral, non só é utilizado polas empresas cando se lles esixe a súa responsabilidade pola omisión da súa actuación, senón que tamén é empregado por persoas traballadoras sancionadas con despedimento por ciberacoso no traballo ante os Tribunais.

Afortunadamente na xurisdición social atopamos xa decisións xudiciais que identifican e sancionan prácticas de acoso cibernético no traballo a través das redes sociais que compartían os compañeiros de traballo como Facebook ou WhatsApp, a pesar de que as mesmas se realizasen fose do lugar e o horario de traballo, cabe citar neste sentido a Sentenza do Tribunal Superior de Xustiza do País Vasco 1646/2017, do 18 de xullo.

Por último tampouco se debe esquecer a responsabilidade das persoas traballadoras do persoal que se converten en difusoras da conduta ilícita.

A pesar de que a arraigada cultura machista pode levar a pensar que a difusión dun vídeo, é máis un divertimento ou unha broma que un delito, o certo é que afortunadamente, os tribunais, tanto do social como do penal, xa non asumen como

eximente ou atenuante tal comportamento como divertimento ou broma propia do sexo masculino, socialmente admitido e tolerado tradicionalmente desde tempos inmemorables, como na Sentenza da Audiencia Provincial de Alacante 392/2018, do 20 de novembro, senón que mesmo nalgúns casos aplicaron a agravante de discriminación como na Sentenza da Sala do Penal do Tribunal Supremo 247/2018, do 24 de maio.

Co fin de combater o ciber acoso sexual e por razón de sexo máis eficazmente é moi importante que nas empresas:

- Negociar coa representación legal das persoas traballadoras, dentro do plan de igualdade, un protocolo de acoso sexual e acoso por razón de sexo no que se inclúa o ciber acoso de xénero. Neste sentido cabe lembrar a Sentenza do Tribunal Constitucional 56/2019, do 6 de maio, na que sexual e por razón de sexo. dáse unha importancia determinante á activación eficaz do protocolo para eludir, por parte da empresa, a responsabilidade derivada do eventual risco de acoso. Actualmente aínda parece que son escasos os protocolos que contemplan o risco de acoso cibernético no traballo en ningunha das súas modalidades.
- Incorporar no sistema de xestión de prevención de riscos laborais as condutas de acoso sexual e acoso por razón de sexo realizadas a través de medios dixitais, calquera que estes sexan, email, WhatsApp, Facebook e calquera outra rede social, que poida consistir en conversacións, imaxes, sons ou calquera outro tipo de comunicación, incluída a difusión de vídeos ou mensaxes ou calquera outro material de contido sexual ou moral por razón de sexo, entre compañeiros de traballo que poida prexudicar o benestar da persoa.
- Sexan conscientes de que as condutas que se realicen fora da xornada e lugar de traballo non é suficiente para descartar a dimensión laboral, se a conexión dixital usada como canle asóciase ou ten repercusión laboral.
- Coñecida esa situación, a empresa debe investigar os feitos á marxe de que exista ou non unha denuncia escrita respecto diso, pois a activación do protocolo non pode quedar condicionada só a esa denuncia formal.
- A empresa non pode contentarse con ofrecer remendos individuais baseados nas típicas medidas de afastamento da vítima da súa contorna (baixas, traslados, etc.), senón que ha de actuar na fonte do problema para resolvelo.
- A debida xestión preventiva do risco de acoso sexual e por razón de sexo cibernético no traballo debe incluír unha política educativa, de información e sensibilización respecto diso, a fin de contribuír a que todas as persoas traballadoras dunha empresa coadxuven a evitalo ou, de aparecer, a frealo.
- A actualización dese risco en dano ten a cualificación de accidente de traballo.

- A constatación do incumprimento da obrigaón preventiva, aconteza dano ou non, activará o sistema de responsabilidades en materia de seguridade e saúde no traballo, tanto desde o punto de vista indemnizador como punitivo, incluíndo as responsabilidades penais.

Por último, hai que lembrar tamén o importante papel que os representantes legais das persoas traballadoras teñen nesta materia, tanto para levar á negociación colectiva correcta e adecuadamente as obrigaóns legais antidiscriminatorias, incluídas as deste ámbito do ciber acoso sexual e por razón de sexo, e para garantir o cumprimento das obrigaóns empresariais que legal e convencionalmente se establezan.

O obxectivo é acabar coa violencia de xénero en todas as súas manifestacións e formas, incluído o ámbito laboral, onde os axentes sociais temos unha especial responsabilidade.

CONCLUSIÓNS

- A pandemia tivo un efecto de agravamento da violencia de xénero durante 2020, especialmente durante o período de confinamento. A exposición ao risco de violencia machista incrementouse á vez que as dificultades para denunciar ou protexerse.
- Como mostran os datos da Delegación do Goberno para a Violencia de Xénero durante o período dos 98 días de confinamento recibíronse un 57,9% máis de peticións de axuda que en mesmo período do ano anterior; o número de chamadas ao 016 tamén aumentou un 41,4%; incrementouse nun 457,9% o número de consultas por correo electrónico, e o novo apoio psicolóxico por whatsapp atendeu 2.580 consultas de contido verificado.
- Ao mesmo tempo reducíronse un 10,31% as denuncias por violencia de xénero (case 20.000 denuncias menos), o cómputo de vítimas de violencia de xénero descendeu un 9,73%, as medidas e ordes de protección diminuíron un 11,94%, e ditáronse 10.000 sentenzas condenatorias menos que no ano anterior, e todo iso non se debeu desgraciadamente a un descenso da violencia machista, senón ás dificultades incrementadas das vítimas para ter autonomía, denunciar e defender os seus dereitos.
- Con todo en 2020, mantívose a proporcionalidade na porcentaxe de ordes e medidas de protección, así como de sentenzas condenatorias respecto de 2019. En 2020 acordáronse o 70,5% das medidas incoadas solicitadas e en 2019 a porcentaxe foi de 70,4%, ordénelas e medidas denegadas foron dun 28,8% en 2020 e dun 28,7% en 2019 e as inadmitidas foron un 0,7% en 2020 e un 0,9% en 2019.
- 2020 pechouse con 47 mulleres asasinadas pola súa parella ou exparella, das que só sete denunciaron, é dicir, menos do 15%. Deses sete casos, en catro os xulgados non acordaran medidas protectoras ou se procedeu ao arquivo, ao acollerse a vítima ao seu dereito a non declarar; noutros dous casos houbo quebrantamento da medida ou pena de afastamento; e no último caso a sentenza xa estaba cumprida. Cos crimes quedaron orfos 28 menores e outros tres foron asasinados.
- En violencia de xénero no ámbito da parella ou exparella, só denuncian o 21,7% das vítimas, a pesar de que se confirma a tendencia do lento incremento no número de denuncias cada ano con excepción de 2020 polo confinamento. (Datos Macroencuesta 2019 da Delegación do Goberno contra a Violencia de Xénero).
- A dependencia económica da vítima en relación co agresor dificulta a saída das situacións de violencia. (Conclusións Proxecto WEGO! da UE (2016-2018)).
- O 71% das vítimas destaca o desemprego e as situacións de precariedade como os principais freos para denunciar (Conclusións Proxecto WEGO! da UE (2016-2018)).
- A precariedade económica (72,3%) e a baixa autoestima (56,3%) son dúas das situacións coas que máis senten identificadas as mulleres que sufriron algún tipo de

violencia na parella ou exparella. O 85% atopa dificultades para chegar a fin de mes. (Informe da Fundación Adecco sobre violencia de xénero, publicado en 2019, con datos de 2018).

- En España as políticas activas de emprego relativas ao fomento da contratación de mulleres vítimas de violencia de xénero mediante bonificacións á contratación, non están a lanzar os resultados que serían desexables. (Valoración de UGT tendo en conta os datos sobre contratos bonificados para vítimas de violencia de xénero publicados no Portal Estatístico Delegación do Goberno para a Violencia de Xénero).

- Os datos sobre as distintas violencias de xénero (física, psicolóxica, sexual, e económica), indican que o problema lonxe de diminuír, agrávase:

- 1 de cada 2 mulleres (57,3%) residentes en España de 16 ou máis anos, sufriron violencia ao longo das súas vidas. (Datos Macroencuesta 2019 da Delegación do Goberno contra a Violencia de Xénero).

- As formas de canalizar a violencia de xénero increméntanse co uso das novas tecnoloxías. (O 23% das mulleres manifestou sufrir acoso ou abuso en liña polo menos unha vez na súa vida e unha de cada dez fora vítima de violencia en liña) (O 20% das mulleres novas da Unión Europea sufriron acoso sexual cibernético e o 14% acoso cibernético segundo o Estudo sobre Cyber violencia e discurso de odio en liña contra as mulleres, publicado en 2018).

- En canto ao acoso sexual e o acoso por razón de sexo, que se produce en todos os ámbitos, incluído o laboral, o 90% das vítimas son mulleres e en Europa un terzo do acoso sexual contra as mulleres prodúcese no traballo (Informe de Violencia de xero contra as mulleres de 2014 da Axencia de Dereitos Fundamentais da UE).

- En España, o 98,2% das mulleres que sufriron acoso sexual experimentárono por parte dun agresor home, e destas, o 17,3% tivo lugar na contorna laboral (Macroencuesta de Violencia contra a Muller 2019, publicada pola Delegación do Goberno contra a violencia de Xénero neste mesmo ano 2020).

- En España, non contamos con datos oficiais sobre acoso sexual e acoso por razón de sexo no traballo, pero sabemos que se trata dun problema moi estendido e invisibilizado. Denúncianse só o 8% dos casos de mobbing (no que se engloban todas as formas de acoso no traballo e non de forma específica o acoso sexual e o acoso por razón de sexo que sofren de forma abrumadoramente maioritariamente as mulleres), mentres que a media europea é do 14,9%. (Informe “A violencia e o acoso laboral en Europa 2015, da Fundación Eurofound (Fundación Europea para a mellora das Condicións de Vida e o Traballo)).

- O estudo publicado polo Parlamento Europeo en 2018 sobre Cyber violencia e discurso de odio en liña contra as mulleres, sinala que” as mulleres tamén están ameazadas de forma abrupta pola violencia no mundo dixital” e que, “o 20% das mulleres

novas da Unión Europea sufriron acoso sexual cibernético (cyber sexual harassment) e o 14% das mulleres sufriron acoso cibernético (cyber stalking) desde a idade de 15 anos. O discurso de odio ilegal en liña que apunta á identidade de xénero é, ata o día de hoxe, equivalente ao 3.1% dos informes en plataformas da internet”.

- A investigación mostra que as mulleres están a ser especificamente atacadas pola violencia cibernética e que as mulleres novas están particularmente ameazadas polo acoso sexual e o acoso sexista.
- No ámbito laboral, o ciber acoso sexual e por razón de sexo esténdese con rapidez. Para combatalo contamos cun instrumento importante na negociación de plans de igualdade para a implantación de protocolos fronte ao acoso sexual e o acoso por razón de sexo nos que se debe incluír o acoso cibernético de xénero.
- Así mesmo, e ademais de contar coa regulación normativa laboral e penal nesta materia, desde 2019 temos tamén o Protocolo Xeral de Actuación que asinaron o Ministerio de Traballo, Migracións e Seguridade Social (MITRAMISS) e a Axencia Española de Protección de Datos (AEPD), e ten por obxecto articular a colaboración entre o MTMSS e a AEPD, para a realización de cantas actuacións contribúan á prevención e sensibilización fronte a actos de violencia contra a persoa traballadora, e particularmente en casos de violencia sobre a muller sempre que exista conexión ou se produza con ocasión do traballo, que se produciron pola difusión a través de Internet, especialmente en caso de imaxes, vídeos ou audios con datos sensibles.
- No ámbito xudicial, atopámonos xa decisións xudiciais que identifican e sancionan prácticas de acoso cibernético no traballo a través das redes sociais que compartían os compañeiros de traballo como Facebook ou WhatsApp, a pesar de que as mesmas se realizasen fose do lugar e o horario de traballo (Sentenza do Tribunal Superior de Xustiza do País Vasco 1646/2017, do 18 de xullo).

RECLAMAMOS

- O incremento da efectividade e os recursos na aplicación do Pacto de Estado en materia de violencia de xénero. É necesario que se destinen os recursos e servizos necesarios para unha prevención e atención integral efectiva, que poida garantir ás mulleres unha vida en liberdade e o pleno exercicio dos seus dereitos, especialmente ante as especiais necesidades derivadas da pandemia.
- A aplicación efectiva do Convenio do Consello de Europa sobre prevención e loita contra a violencia contra a muller e a violencia doméstica de 2011 (Convenio de Istambul) para a súa correcta implementación.
- A aceleración da ratificación do Convenio 190 da OIT sobre violencia e acoso no mundo do traballo, e a ratificación do Convenio 189 da OIT, sobre as traballadoras e os traballadores domésticos.
- A revisión e desenvolvemento das medidas e políticas públicas sobre o fomento do emprego de mulleres vítimas de violencia de xénero, e especialmente no que se refire ao Programa de Inserción Socio-laboral para Vítimas de Violencia de Xénero, así como a adopción de novas medidas para mellorar os déficits nesta materia e os dereitos laborais e económicos das vítimas de calquera forma de violencia de xénero, en calquera das súas manifestacións. É imprescindible adoptar medidas máis eficaces que garantan a inserción laboral das vítimas de violencia de xénero de forma efectiva e con empregos de calidade.
- Redobrar os esforzos desde o ámbito legal e das políticas públicas para eliminar a discriminación e a desigualdade de xénero en todos os ámbitos, incluído o laboral, imprescindible para erradicar a violencia machista contra as mulleres.
- O endurecemento das sancións deste tipo de violencia, o resarcimento adecuado do dano ás vítimas e a eliminación das trabas que dificultan a denuncia e a proba na vía xurisdiccional.
- Que se poñan en marcha os mecanismos de financiamento apropiados e adecuados para os programas e as accións de loita contra o acoso sexual e o acoso sexista ás mulleres no traballo, incluído o realizado a través do uso das novas tecnoloxías e que se arbitren as medidas necesarias para que se garanta a recompilación sistemática de datos sobre acosos sexual e acoso sexista no traballo.

**DESDE UGT
REAFIRMAMOS E REITERAMOS O NOSO
COMPROMISO CON:**

A acción sindical, a formación e a sensibilización contra a discriminación e a desigualdade de xénero e de forma específica contra calquera forma de violencia de xénero no ámbito laboral, así como a atención xurídica ás vítimas de acoso sexual no traballo e acoso por razón de sexo.

A negociación colectiva para a adopción de Protocolos de acoso sexual e acoso por razón de sexo no traballo nos que se inclúa o ciberacoso sexual e por razón de sexo, así como de plans de igualdade nas empresas para a eliminación da discriminación e a desigualdade de xénero no ámbito laboral e mellorar a igualdade nos dereitos laborais entre traballadores e traballadoras.

A nosa participación institucional na loita contra a violencia de xénero e a consecución efectiva da igualdade de xénero no ámbito laboral.